

Årsberetning 2008

Randers Kommune

Årsberetning 2008

Indhold

Forord	3
Udvalgsformændenes beretninger	5
Regnskab 2008	24
Hvor blev pengene brugt i 2008?	24
Hvor kom pengene fra i 2008?	24
Generelle bemærkninger til regnskab 2008	25
Randers Kommune og aftalen om kommunernes økonomi for 2008	25
Sammenfatning af regnskabsresultat	26
Resultat af det finansielle område	27
Udviklingen i kassebeholdningen	29
Gæld og finansiell egenkapital	30
Resultatopgørelsen – omkostningsregnskabet 2008	31
Regnskabsprincipper	32
Regnskabsopgørelse	35
Resultatopgørelse	36
Balance	37
Pengestrømsanalyse	38
Noter	39
Ledelsens påtegning	46

Visionen om vækst i Randers er rigtig

Af borgmester Henning Jensen Nyhus

Vi er for længst holdt op med at omtale vores kommune, som den nye Randers Kommune, fordi vi er kommet rigtig godt i gang og har sat turbo på for at fortsætte den positive udvikling af den.

Alligevel er denne årsberetning først det andet regnskab i Randers Kommunes nye historie.

Som det var tilfældet med den første årsberetning, består den af både tørre tal og tekster, der fortæller om, hvad der er sket i løbet af 2008 inden for kommunens forskellige service-områder. Det er med andre ord muligt at få et samlet økonomisk overblik, men også lidt mere detaljeret at følge udviklingen inden for de enkelte områder.

Styr på økonomien

Allerede fra 2007 har vi fra byrådets side lagt stor vægt på at få styr på økonomien. Derfor blev der også i det første år besluttet og gennemført store og ikke særligt behagelige besparelser. Det har så vist sig, at det var den rigtige strategi, der blev valgt, idet der overordnet set er sat skik på økonomien.

Der er heldigvis enighed i byrådet om, at der skal være styr på økonomien, og det får mig til at omtale samarbejdet i byrådet. Det har generelt været så godt, at de fleste ting er blevet vedtaget i enighed. At der ikke kunne opnås enighed om budgettet for 2009, kommer ikke helt bag på mig, da vi står over for et kommunalvalg i november i år. Ved disse lejligheder har de forskellige partier og lister jo et naturligt behov for i særlig grad at markere deres synspunkter og holdninger til de forskellige politiske spørgsmål.

Bosætning

I årsberetningen sidste år omtalte jeg de visioner, som byrådet har vedtaget frem mod 2016. Der var vi kommet et stykke vej med ud fra visionerne at formulere politikker og handleplaner inden for kommunens forskellige serviceområder. Det arbejde er fortsat i løbet af 2008, så vi nu blot mangler at få færdiggjort et par politikker.

Inden for de områder, hvor visionerne er blevet omformuleret til politikker og planer, er der også god gang i at realisere og arbejde frem mod de mål, der er sat. Det fremgår også andre steder af denne årsberetning, bl.a. i de forskellige udvalgsformænds indlæg.

Jeg har lyst til at nævne en enkelt politik, nemlig bosætningspolitikken. Vi har en vision om, at Randers Kommune skal have 100.000 indbyggere i 2016. I øjeblikket er vi tæt på 94.500 indbyggere, fordi vi det sidste par år hvert år er blevet mellem 500 og 600 borgere flere i kommunen.

Det viser med al tydelighed, at visionen er rigtig. Det viser også, at vi er på vej mod målet, og de handleplaner, der sættes i værk med udgangspunkt i bosætningspolitikken, skal medvirke til at forstærke nettotilflytningen til Randers Kommune.

Tilbuddene i orden

Skal vi tiltrække flere borgere – og gerne borgere med højere uddannelser og højere indtægter – skal der spilles på mange strenge. Vi skal fortsat arbejde hårdt på både at skaffe flere virksomheder og flere arbejdspladser til kommunen, men også på at forbedre og optimere forholdene for erhvervslivet og dermed fremme vækst.

Helt generelt skal de kommunale servicetilbud, bl.a. om børnepasning, gode skoletilbud og uddannelser, en god og up-to-date ældreomsorg, nye og forebyggende initiativer inden for sundhedsområdet, gode boliger af både den ene og den anden slags i by og på land, et rigt og nuanceret tilbud inden for kultur og fritidsområdet m.m. naturligvis være så optimale, som overholdet muligt.

Og jeg synes, vi har meget godt at byde på både med hensyn til de basale kerneydelser, vi skal levere, men også inden for områder, der egentlig ligger ud over kerneydelserne, synes jeg, vi leverer varen.

Kulturen

Det gælder f.eks. inden for kulturområdet. Dels har vi nogle meget dygtige, initiativrige museer i form af henholdsvis Kunstmuseet og Kulturhistorisk Museum, som hver på deres felt hører til blandt de bedste i landet dels har vi gennem at tilføre flere midler til f.eks. Randers Kammerorkester og Randers Egnsteater fået et par meget stærke kort på hånden.

Vi har udvidet kammerorkesteret, der optræder med stor succes ikke kun inden for Randers Kommunes grænser. Randers Egnsteater har om noget teater bragt teatrets fascination og kunst helt bogstaveligt ud i kommunens yderste hjørner – med fulde forsamlingshuse som resultat.

Jeg tøver ikke med at kalde teater- og musikhuset Værket for det bedst fungerende i Danmark. Fra tidligere at være beskyldt for at være for elitært,

oplever Værket nu så stor en folkelig succes også, at overskuddet vokser og giver plads og råd til nye, spændende initiativer.

Randers Kommune giver også støtte til Randers Regnskov, som hører til de største, danske attraktioner. Regnskoven går med store udvidelsesplaner i form af ideen om Planet Randers, og det er også et af de initiativer, der dels kan medvirke til, at borgerne bliver stolte af den kommune, de bor i, dels medvirke til at styrke image og på den måde tiltrække nye borgere.

Endelig har jeg lyst til at nævne, at vi har styrket Eventsekretariatet med en pulje på en million kroner, så sekretariatet ikke blot hjælper med og koordinerer forskellige arrangementer og aktiviteter i kommunen, men også selv tager initiativer, der får rettet et positivt fokus mod Randers.

Finanskrisen

Der er som nævnt sket mange positive ting i Randers Kommune i 2008. Mange af de andre ting, kan man læse om i udvalgsformændenes artikler om deres områder.

Tilbage er at nævne, at året også har været præget af finanskrisen, som i den sidste del af året bl.a. resulterede i stigning i ledigheden – også i vort område. Jeg er glad for, at det gode samarbejde, Randers Kommune har med arbejdsmarkedets parter i den krisegruppe, vi nedsatte med mig som formand, gør, at vi tager initiativer, der kan mildne krisens virkninger for både virksomheder og borgere.

300.000 gæster årligt Randers Regnskov.

Økonomiudvalget

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
1.1 Administration	350.788	386.958	340.881	46.077
1.2 Politisk organisation	12.456	12.459	11.316	1.143
1.3 Øvrige områder (Økonomiudvalget)	23.636	30.229	25.159	5.070
1.4 Lønpuljer mv.	108.071	75.976	77.528	- 1.552
	494.951	505.622	454.884	50.738
Anlæg	29.622	34.422	67.633	- 33.211

Udvalgsformændenes beretninger

Skabt ro om Hadsundvejens Skole

Af Bjarne Overmark

En af de store, omdiskuterede ting kom i hus i 2008, nemlig bevarelsen af Hadsundvejens Skole. Det har foregået i to tempi, nemlig omkring den 1. april i forbindelse med debatten om den fremtidige skolestruktur, hvor et flertal i byrådet besluttede at bevare Hadsundvejens

Skole og modernisere den, samt i forbindelse med vedtagelsen af budgettet for 2009 at afsætte penge til moderniseringen, i alt cirka 30 millioner kroner.

Jeg er glad for, at man har taget en beslutning, der sikrer, at der er et folkeskoletilbud i midtbyen af Randers, og at man ikke bare overlader pladsen til tilbuddene fra privatskolerne. I forbindelse med moderniseringen af Hadsundvejens Skole er det samtidig besluttet, at skolen skal have en anden musisk og kreativ profil, bl.a. i kraft af et samarbejde med Randers Musikskole.

En anden stor og principiel beslutning er udbredelsen af vuggestuer til hele kommunen, idet

der tidligere stort set kun var vuggestuer i den tidligere Randers Kommune. I løbet af året er der så kommet nye vuggestue-grupper til i flere institutioner – også uden for Randers By. I alt er kapaciteten udvidet med 84 vuggestuepladser i 2008. Der er også truffet beslutning om at bruge flere anlægskroner til udbygning af daginstitutioner, bl.a. med en helt ny daginstitution i Stevnstrup til cirka 16 millioner kroner i 2009.

Specialskoler og udeliv

Der er enighed om, at specialskolerne, Vesterbakkeskolen og Firkløverskolen skal have nogle væsentligt bedre forhold og fysiske rammer til at udøve deres virksomhed i. Der er afsat i alt 40 millioner kroner på budgettet for 2010-2011 til at løse dette problem.. Der er imidlertid en række uafklarede knaster om løsningen af skolerne forhold. I de overvejelser indgår blandt andet, om der skal bygges en samlet skole til formålet, eller skolerne skal blive, hvor de er, ligesom der indgår en række andre overvejelser i at finde den rigtige fremtidssikrede løsning.

Tre millioner kroner, der er afsat på budgettet for 2009-2010, skal medvirke til at skabe op-

Udebørnehaver og naturskolen giver børnene kendskab til og respekt for naturen.

timale rammer for det projekt, der kaldes udeliv. Der er desuden i miljø og teknikudvalgets regi afsat midler til en udbygning af Randers Naturskole, og når udvidelsen af naturskolen og projekt udeliv slår pjalterne sammen, er forudsætningerne til stede for at skabe rigtige gode rammer for børnenes udfoldelse i naturen. I udelivs-projektet er der gode erfaringer at trække på fra f.eks. naturbørnehaven i Fusingø, hvor det er en undtagelse at man er inde. Her er børn og pædagoger ude hovedparten af tiden, hvilket har en gavnlig virkning på børnene både fysisk og mentalt. Udelivsprojekter og naturbørnehaver medvirker til at udbrede børnenes kendskab til og respekt for naturen, lære hvordan de omgås den, ligesom det styrker både deres motoriske færdigheder og sanser.

Da der samtidig også er afsat centrale midler til transport for børnene i daginstitutioner og skoler, er det ikke kun børn i Randers by, men fra hele kommunen, der vil kunne bruge det tilbud.

Ungdomsmiljø – kaosambassaden

Klubtilbuddene fra f.eks. ungdomsskolen bruges ikke af alle unge, og specielt i Randers Midtby har der manglet et alternativt tilbud til unge, der ofte alligevel mødes rundt om i midtbyen efter endt skoledag. Det var baggrunden

for beslutningen om at etablere et anderledes, inspirerende og udviklende ungdomsmiljø i Randers midtby. I januar i år åbnede tilbuddet, som de unge selv har valgt at kalde Kaosambassaden, og allerede fra premieren har der været stor tilslutning fra de unges side – de unge – som i øvrigt selv har været medbestemmende både om tilbuddets fysiske indretning og indholdet.

Andre tilbud, der er etableret for unge, er en juniorklub i Langå, og en lignende er på vej i Assentoft. Det rejser med stigende styrke diskussion, om der skal være et pasningstilbud til alle børn. Mange forældre har lange arbejdsdage og pendler måske også, og der er et slip fra børnene har fri fra skole, til tilbuddene fra f.eks. det frivillige foreningsliv tager over.

Vision 2016

Helt overordnet er der med baggrund i byrådets visioner for 2016 vedtaget en børn og unge politik. Med baggrund i den er der fokus på specielt fire områder eller temaer: relationer, læring og uddannelse, sundhed, kost og motion samt børn og unge med særlige behov.

For de aller yngste 0 til 6-årige har vi gang i et projekt, som fokuserer på overgange, altså overgang fra f.eks. forældre til vuggestue, vug-

Kaosambassaden er et alternativt tilbud til unge i midtbyen i Randers Kommune.

gestue til børnehave, børnehave til skole. Det skal blive interessant at se, om børnene med de forskellige initiativer, der sættes i gang med bl.a. aftaler, læreplaner og politikker, bliver anderledes, og om det kan registreres.

For de yngste skoleelever vedtog vi også i 2008 den udvidede indskolingsordning for 0. til 3. klasse. Den er ikke indført på alle skoler endnu, men der er vedtaget en plan, der betyder, at alle skoler i Randers Kommune kommer i gang i skoleåret 2011/12. Målet med ordningen er at sikre en høj kvalitet i børnenes grunduddannelse og samtidig minimere eksklusionen til specialtilbud. Det skal bl.a. ske i et tværfagligt samarbejde mellem lærere og pædagoger. Det får måske nogle til at frygte for SFO`ens eksistens, men vi må se, hvordan det udvikler sig.

It og forebyggelse

It spiller en mere og mere central rolle i skolerne med nye muligheder i undervisningen til følge, og der er nærmest tale om en stor revolution af det randrusianske skolevæsen med udrulning af pc`ere og interaktive whiteboards til erstatning af det gode, gamle tavlekridt. I alt har vi i 2008 brugt 12 mio. kr. til det. Mange elever har jo it inde under huden hjemmefra, allerede inden de starter i skolen, og de yngre lærere har det også, men for mange lærere er det en læreproces at beskæftige sig med it, og det er der også afsat midler til.

Når vi nu er i gang med omtale af skolen, er det på sin plads at nævne forebyggelse og specialundervisning. Vi har truffet beslutning om to nye initiativer. Det ene er et udvidet forældresamarbejde a la det, vi kender fra Oust Mølle skolen, hvor forældrene kommer på skolen og deltager i skolearbejdet og derfor bliver i stand til at hjælpe deres børn i hverdagen. Det andet er et initiativ, der retter sig mod de børn, som i længere perioder slet ikke modtager undervisning og som har brug, for at en voksen hjælper dem med at få en stabil skolegang. Projektet går i gang i 2009 med fire ansatte.

Der arbejdes intenst på at få PPR-psykologer og socialrådgivere mere ud på skoler og daginstitutioner, så alle bliver i stand til at agere hurtige-

re, når problemerne opstår. Om de ligefrem skal arbejde ude på skolerne, bliver med sikkerhed et af de fremtidige diskussionsemner.

Forebyggelse og anbringelser

Med nyorganiseringen af børne- og familieområdet i 2007 med fokus på det tværfaglige samarbejde og forebyggelse er målet at få nedbragt antallet af anbringelser. Men det er værd at påpege, at tallet på anbringelser ikke har været stigende det sidste par år, men det har prisen på anbringelser. Det er en medvirkende årsag til samlede overskridelser af budgettet til anbringelser og forebyggelse på 6 millioner kroner. Der er dog politisk enighed om, at børn eller unge ikke tages hjem fra anbringelser af økonomiske grunde, eller at vi undlader at anbringe dem, men vi er i gang med at få lavet en budgetanalyse af området. Vi skal blandt andet finde ud af, om vi kan løse opgaverne billigere, bedre eller lige så godt, som det private marked.

Det er også værd at analysere, hvad der sker med de anbragte børn. Tidligere undersøgelser viser, at når det offentlige tager ansvaret med at anbringe børn og unge, er succesraten ikke så høj.

Tilfredshedsundersøgelser

Generelt er der tilfredshed med skolerne, når man ser på den tilfredshedsundersøgelse, der er lavet i 2008. 84 % af forældrene er enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns skole alt i alt. På nogle skoler er der høj tilfredshed, og det er da interessant at finde ud af, hvad der er årsag til det. Men vi kan ikke nøjes med disse gennemsnitsbetragtninger, vi skal have lavet nogle kvalitative undersøgelser, der belyser børnenes, forældrenes og lærernes tilfredshed noget dybere.

Også på daginstitutionsområdet er tilfredsheden høj: 91 % er tilfredse/meget tilfredse, men den er endnu højere hos forældre, der får deres barn passet i dagpleje, nemlig 95 %.

Børn og skoleudvalg

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
2.1 Skole	776.365	815.992	795.582	20.409
2.3 Børn 0-6 år	356.578	365.995	344.722	21.273
2.4 Familie	171.078	191.428	194.708	- 3.281
	1.304.021	1.373.415	1.335.012	38.401
Anlæg	42.280	47.695	33.640	14.055

Brug for mange hænder i fremtiden

Af Leif Gade

I den forrige udgave af årsberetningen kunne jeg fortælle, at arbejdsmarkedsudvalget havde arbejdet med handlingsplanen "Randers som vækstcenter mod år 2016 – og med fokus på industrien.

Det tema hører med i Randers Kommunes visioner frem mod år 2016, og vi har også arbejdet med det i 2008 og haft fokus rettet mod de offentlige arbejdspladser.

Vi har haft svært ved at tiltrække arbejdskraft til det offentlige. Vi ved også, at der på grund af alder forsvinder mange medarbejdere inden for det offentlige inden for en kort årrække. Der skal gøres en ekstra indsats for at skaffe arbejdskraft til området – både når det gælder antal og mennesker med de rigtige kompetencer. Derfor er det også nødvendigt at tænke i både uddannelse og kontinuerlig efteruddannelse. Vi skal også holde længere på dem, vi har inden for det offentlige, de plus 50-årige, så derfor har der også været arbejdet meget med at få lavet seniorpolitikker.

Social tillidsmand

Nedbringelse af sygefraværet spiller også en stor rolle, når det drejer sig om at have tilstrækkelig og kompetent arbejdskraft til rådighed. Arbejdet med at nedbringe sygefraværet – både det interne i kommunen og det eksterne – har derfor været højt prioriteret, og ser også ud til at bære frugt.

Her spiller uddannelse og mentorordninger en stor rolle, og ordningen med den sociale tillidsmand, som er en Randers-opfindelse, har stor betydning. Hele 21 virksomheder, både fra små og helt store virksomheder, er med i ordningen, og jeg tror at dens succes blandt andet skyldes, at den skræddersys til den enkelte virksomheds behov og ønsker, og altså ikke laves ud fra en fast skabelon.

Ordningen, som vi samlet støtter med 2,3 millioner kroner, har givet genlyd mange steder, og mange kommuner har villet høre om vores erfaringer.

Tina Mortensen (t.v.) er social tillidsmand i Kvickly i Randers Storcenter, her i snak med kollega Camilla Mølbæk.

Vision 2016 og uddannelse

Et andet mål i vision 2016 er, at kontanthjælpsmodtagere skal have et tilbud om beskæftigelse eller klargøring til at kunne varetage et job fra den første ledighedsdag. Den indsats, der er foretaget, gør os til en af de bedste inden for området og har da også resulteret i et stort fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere, selv om vi nu og her kan se en stigning på grund af finanskrisen.

God kontakt til og samarbejde med uddannelsesinstitutionerne fra både Jobcentrets og Det lokale beskæftigelsesråds (LBR) side med f.eks. mentorordninger på uddannelsesstederne er med til at fastholde de unge under uddannelserne og mindske frafaldet. Vi har jo en vision om, at 95 procent af alle unge skal have en uddannelse, og vi er godt på vej – ligger endda over landsgennemsnittet. Alle ved, at det er en svær opgave, men vi skal gå efter at nå målet. Et middel, der også kan medvirke til at nå de 95 %, er voksenlærlingeordningen, som vi har afsat penge til i to budgetår, hvor det er muligt at give tilskud til kortere uddannelser. Her er det dog ærgerligt, at potentielle voksenlærlinge skal have gået ledige i ni måneder, før der kan ydes tilskud, men det er en beslutning, der er taget på centralt hold.

Integration

Selv om finanskrisen p.t. medfører højere arbejdsløshed, bliver der i fremtiden brug for flere hænder, også fra mennesker, der f.eks. på grund af et handicap har sværere ved at skabe sig tilknytning til arbejdsmarkedet. Det gælder bl.a. mennesker med ADHD, som vi har igangsat et særligt projekt for. Når der tilrettelægges de rette betingelser og strukturer, kan mennesker med disse symptomer godt både tage en uddannelse og bestride et job, hvilket er bevist med de 100 brugere, vi har haft i beskæftigelse.

Når det nu handler om integration til arbejdsmarkedet, vil jeg nævne det projekt, som er gennemført i samarbejde med LBR, DI, LO og Randers Erhvervs- og Udviklingsråd (REU) om bedre og lettere integration af udenlandsk arbejdskraft på de lokale virksomheder. Her har vi via en projektmedarbejder tilknyttet REU, etableret én indgang til arbejdsmarkedet for udenlandsk arbejdskraft.

Der er tale om et samarbejdsprojekt mellem flere parter, hvilket giver mig anledning til at fremhæve, at vi i Randers har tradition for et godt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, hvilket er uhyre vigtigt, når vi skal nå de mål, vi har sat os.

Udlændinge skal sikres let adgang til integration til arbejdsmarkedet.

Vi har også tradition for, at andre aktører udfører og løser nogle af de opgaver, vi har, at vi udliciterer dem. Der er ingen garanti for, at de samme aktører fortsætter år efter år, idet vi løbende evaluerer på, hvordan opgaverne bliver løst, og lever man ikke op til målene, kommer der andre aktører ind.

Samarbejde

Jeg synes også, det er værd at nævne, at vi ikke holder os inden for vore egne grænser, når det handler om samarbejde. Vi har haft jævnlige møder med Norddjurs, Syddjurs og Favrskov Kommuner for at følge udviklingen på arbejdsmarkedet, drøfte samarbejde og snitflader, for vi efterspørger jo i bund og grund den samme arbejdskraft. For at sikre, at det samarbejde også fortsætter efter kommunalvalget senere på året, har vi allerede aftalt møde i 2010.

Samarbejdet med brugerne er naturligvis meget vigtigt, og der er det glædeligt at både den tilfredshedsundersøgelse, der er lavet blandt brugerne af Center for beskæftigelse og revalidering (CBR) og møder med brugerne, viser en meget stor tilfredshed med tilbuddene fra CBR til brugerne.

Vi synes i det hele taget, at vi gør det godt, men det er naturligvis sundt at få andre, uvildige øjne til at se på det, vi gør. Det er også baggrunden for, at vi sammen med Aalborg Universitet og Carma har sat en analyse af arbejdsmarkedsområdet i gang. Analysen støttes økonomisk af Region Midtjylland og resultaterne kan andre kommuner i regionen derfor også gøre brug af.

Finanskrisen

Hvor længe finanskrisen fortsætter og hvor stor betydning, den får for arbejdsløsheden, er svært at spå om, men på opfordring af arbejdsmar-

kedets parter blev der på et tidligt tidspunkt nedsat "Borgmesterens krisegruppe". Arbejdsmarkedsafdelingen deltager sammen med parterne i gruppen, som både følger krisen nøje og beslutter initiativer, der kan afbøde krisens virkninger.

Finanskrisen kan også få stor betydning for den enkelte borgers økonomi. Allerede i efteråret besluttedes det at lave en åben økonomisk rådgivning for private, som kan få råd og vejledning samt et bedre overblik over deres både nuværende og fremtidige økonomiske situation.

Første august står vi over for en stor opgave, når kommunerne overtager den fulde beskæftigelsesindsats, idet jobcentrene bliver kommunale. Der er tale om en kæmpe ændring, og det er mange milliarder, der flyttes rundt med. Jeg håber naturligvis, at kommunerne ikke bliver økonomisk straffet i forbindelse med ændringen, og selv om økonomien ikke er helt på plads, tyder de seneste forhandlinger på, at parterne nærmer sig hinanden.

Ekstra til sygedagpenge

Endelig vil jeg gerne knytte en bemærkning til udviklingen i sygedagpengeindsatsen i det forløbne år. Den plan, som byrådet vedtog i forbindelse med budget 2008, var ambitiøs, og desværre har det i løbet af året vist sig, at vi ikke kunne holde målene. Resultatet er, at arbejdsmarkedsudvalget har måttet bede om tillægsbevillinger på tæt ved 70 mio.kr. Heldigvis har udviklingen på øvrige overførselsindkomstområder været mere positiv end forudsat i budgettet, så det samlede resultat går i nul. På nuværende tidspunkt ser det ud som om, "kurven er knækket", dvs. at de mål, som blev opstillet i planen, ser ud til at holde – blot med omkring et års forsinkelse.

Arbejdsmarkedsudvalg

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
3.1 Arbejdsmarkedsforanstaltninger	210.738	200.114	178.908	21.206
3.2 Kontante ydelser	234.686	264.411	272.421	-8.010
	445.424	464.525	451.329	13.196

Godt år for frivilligheden

Af Karen Brix Roed

Til trods for at socialområdet måske ikke er det højest profilede område, så er det ikke desto mindre et område, hvor indsatsen og tilbuddene har utrolig stor betydning for brugerne hvad enten det er misbrugere, handicappede, hjemløse eller andre med behov for hjælp. Den rigtige indsats på det rigtige tidspunkt kan betyde en enorm forskel for borgerens livskvalitet.

I 2008 har vi truffet beslutninger på en række vigtige områder, og det er lykkedes at skabe varige forbedringer af en række tilbud til borgerne.

Tronholmen

En af de allervigtigste ting i 2008 er, at der nu er kommet en afklaring omkring Tronholmcenteret. Bygningerne på stedet lever ikke længere op til kravene til moderne plejeboliger, og samtidig har Randers Kommune fået et påbud fra Arbejdstilsynet om at forbedre arbejdsmiljøet for medarbejderne. Det har i nogen tid været påtrængende at finde en varig løsning på problemerne. Derfor er jeg utroligt godt tilfreds

med, at vi i Socialudvalget kunne vedtage at bygge 48 nye handicapboliger i Paderup, som primært er tiltænkt beboerne fra Bostedet Tronholmen. Placeringen af de nye boliger i Paderup betyder, at beboerne får kort afstand til både indkøb og transportmuligheder, hvilket har været en væsentlig faktor for udvalget. I forlængelse af denne beslutning vedtog vi at flytte Forsorgshjemmet Hjørnестenen til Tronholmcenteret.

Med disse beslutninger er der nu skabt en løsning, som alle – både medarbejdere, brugere, pårørende og politikere – arbejder positivt for. Det har været en lang vej for at nå til denne afklaring, men det er min vurdering, at vi har fået et meget positivt resultat.

Rusmiddelpolitik

I 2008 har vi arbejdet med at skabe en rusmiddelpolitik, der tager udgangspunkt både i Vision 2016 og i ønsket om at sætte forebyggende ind over for rusmidler. Vision 2016 er meget ambitiøs på området og foreslår således, at vi skal halvere antallet af misbrugere i forhold til 2007. Og det er helt nødvendigt, at vi

Det nuværende Tronholmcenteret skal efter planerne i fremtiden rumme Forsorgshjemmet Hjørnестenen.

sætter overliggeren højt. Især når det handler om kommunens unge borgere, er det af afgørende betydning, at vi forebygger på rusmiddelområdet. Det har meget stor indflydelse på, hvordan unge mennesker kommer i gang med deres tilværelse.

Af samme grund er det en rusmiddelpolitik, vi har lavet og ikke en misbrugspolitik. En rusmiddelpolitik er bredere, og fokus ligger i langt højere grad på forebyggelse. Politikken fokuserer på fire grupper af borgere: Unge under 25 år, voksne over 25 år, familier samt socialt udsatte. Rusmiddelpolitikken blev vedtaget kort efter nytår 2009.

Frivilligheden er blevet styrket

I løbet af 2008 er der sket et gennembrud i det frivillige arbejde i Randers Kommune. Gennembruddet består i etableringen af Frivilligværket, der blev indviet i marts måned med besøg af bl.a. velfærdsminister Karen Jespersen. Frivilligværket har fået til huse i samme bygning som Sundhedscenteret, og formålet er at servicere de frivillige foreninger på forskellig vis, så der på den måde bliver frigjort energi og kræfter i foreningerne til at udvikle det frivillige arbejde. Frivilligværket kan hjælpe de frivillige foreninger både med arbejdskraft, sekretariats-

funktioner samt med viden inden for en lang række områder. Samtidig giver frivilligværket foreningerne mulighed for at mødes på tværs og dele erfaringer, så den frivillige indsats også ad den vej kan styrkes. Endelig er Frivilligværket en naturlig indgang til hele frivilligsektoren for borgere, foreninger eller virksomheder, der ønsker at yde en frivillig indsats. Tilbagemeldingerne fra de frivillige foreninger tyder på, at de har taget rigtig godt imod Frivilligværket og gør flittigt brug af det.

Derfor er jeg helt overbevist om, at vi med Frivilligværket har skabt et fundament og en solid støtte til de mange foreninger og mennesker, der dagligt yder en uvurderlig frivillig indsats.

Fælles indsats på handicapområdet

Også på handicapområdet har 2008 bragt nye tiltag med sig. Handicapområdet er nu inddelt i fire områder med hver sin områdeleder. I årets løb har alle områdelederne indgået aftaler med Socialudvalget på et fælles grundlag. Det betyder, at vi får et handicapområde, hvor institutionerne i højere grad end tidligere samarbejder og støtter hinanden. Lederne på området har gjort en stor indsats for at udvikle dette fælles grundlag.

Beboerne i Tronholmcentret kan se frem til nye boliger i Paderup.

Det fælles grundlag, eller de fire hjørneflage som det kaldes, handler om at gøre en indsats dér, hvor det virkelig betyder noget for de handicappede. Vi ønsker, at den handicappede skal have mere frihed og selv skal bestemme mere i sin hverdag, uden at kommunen på den måde svigter sit myndighedsansvar.

Det kan bl.a. gøres ved at introducere internet eller andre IT-baserede kommunikationsmidler. For mange handicappede vil det åbne en helt ny verden at få adgang til kommunikation på den måde. Samtidig skal et nyt administrativt system, som alle institutioner har elektronisk adgang til, give mulighed for at have overblik over de enkelte brugere, deres hverdag, udvikling og behov. Vi skal også gøre en indsats for at afinstitutionalisere området, og så skal den nødvendige kontrol bruges fremadrettet til evaluering og til at give os ny viden.

Politikker og teams

På Socialområdet er vi i fuld gang med at udmønte og konkretisere Vision 2016 i en række politikker inden for bl.a. frivilligområdet, pårørende til handicappede samt en overordnet socialpolitik. I september har vi derfor holdt dialogmøde med de frivillige organisationer som startskud til udvikling af en frivilligpolitik, og i november har vi holdt et åbent temamøde om pårørendeproblematikker, hvor både borgere, organisationer og fagfolk deltog.

I Randers Kommune lægger vi stor vægt på denne form for borgerinddragelse, når vi udvikler nye tiltag. Jeg tror på at jo flere, der har ejerskab til et initiativ eller en politik, jo større er sandsynligheden for, at den bliver realiseret. I 2008 er der endvidere oprettet 2 nye teams: Det Sociale Team og Team for Udsatte. Disse teams skal bl.a. stå for en opsøgende og koordinerende indsats for borgere med sociale problemer og er dermed en yderligere styrkelse af arbejdet med at nå de svageste borgere i kommunen.

Vision 2016

På Socialområdet indeholder Vision 2016 nogle ganske ambitiøse målsætninger som tidligere nævnt. Derfor er der endnu et godt stykke vej, inden visionen er realiseret, men vi er godt på vej. På frivilligområdet er vi i fuld gang, og på både handicapområdet og for de udsatte er der taget vigtige beslutninger og sat store indsatser i gang. Flere af disse ting sker på baggrund af finansiering fra statslige puljer, som medarbejderne i forvaltningen har været gode til at søge og opnå tilskud fra. Der, hvor vi stadig har store udfordringer, er bl.a. hvad angår de fysiske rammer på Holberghus og Center for specialundervisning for voksne, CSV.

2008 har bragt mange gode resultater med sig, men der ligger altså endnu et stort stykke arbejde forude.

Socialudvalget

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
4.1 Forebyggende foranstaltninger og anbringelser, Børn og unge	61.868	73.165	78.803	- 5.639
4.2 Tilbud til voksne med særlige behov (handicap)	228.200	242.436	252.572	- 10.136
4.3 Tilbud til voksne med særlige behov(stofmisbrug og alkohol)	44.915	Social	49.032	1.753
4.4 Områder der administreres af borgerservice	396.625	389.966	391.733	- 1.767
4.5 Øvrige sociale formål	22.201	25.077	17.266	7.811
	753.809	730.644	789.406	- 7.978
Anlæg		24.623	10.497	14.126

Fremtidsplaner i hus

Af Mogens Nyholm

2008 har været et år med megen aktivitet på miljø- og teknikområdet. Vi har nået mange ting og samtidig fået igangsat en række initiativer, der rækker mange år frem i tiden. Et af de absolut største projekter i 2008 har været udarbejdelsen af infrastrukturplanen, der lægger de overordnede rammer for udviklingen af vejnettet i Randers Kommune helt frem til år 2035. Forarbejdet til infrastrukturplanen startede allerede i 2007 med et udkast til planen, der blev diskuteret på et borgermøde på Essex Park i august 2007. Med disse input fra Randersborgerne kunne forvaltningen arbejde videre med at konkretisere planen.

Ny bro over havnen

Helt konkret foreslår planen en række større vejarbejder, der tilsammen skal forbedre de trafikale forhold i Randers. Bl.a. skal Randersbro, der i dag er en af de mest belastede veje i Danmark, aflastes med en ny forbindelse over åen – den såkaldte Bolværksbro. Den ventes at blive anlagt øst for den nuværende Randersbro og

skal forbinde Århusvej og Grenåvej med krydset hvor Havnegade møder Toldbodgade. Samtidig skal den sydlige indfaldsvej til Randers, Århusvej, udvides til fire spor fra Paderup og helt ind til centrum.

Planen foreslår også en videreførelse af Ringboulevardens rundkørsler til lyskryds. Infrastrukturplanen indeholder endvidere en lang række forslag til vejprojekter både i Randers by og i andre byer i kommunen. Også det nordlige hængsel, som Randers Kommune har arbejdet hårdt på at få prioriteret fra landspolitisk side, er en væsentlig del af planen. Her er det glædeligt, at arbejdet med hængslet så småt igangsættes med det netop vedtagne trafikforlig på Christiansborg.

Massive investeringer

Samlet set indeholder Randers Kommunes infrastrukturplan projekter, der skal finansieres af Randers Kommune, for mellem 1,3 og 1,85 mia. kr. frem til år 2035. Det svarer til årlige udgifter på mellem 50 og 69 mio. kr., og det er et meget ambitiøst mål. Men planen beskri-

Vorup Enge er en del af et kommende, sammenhængende vådområde fra Randers til Langå.

ver blot de tiltag, der er nødvendige, for at få trafikken til at fungere i fremtiden, og så er det en politisk opgave at forsøge at finde pengene til det.

Arbejdet med infrastrukturen bliver videreført i 2009 med en forventet vedtagelse af både en kollektiv trafikplan og en ny plan for både cykel- og gangstier.

Trafikforbedringer

Af konkrete trafikale projekter er der i 2008 bl.a. gennemført en trafikforbedring i området ved Randers Storcenter. Der er lavet en ny selvstændig indkørsel til centeret, ligesom Bauhaus har fået sin egen "indkørsel" i form af en ny vej i krydset midt på Paderup Boulevard. Også på Hammelvej i krydset ved Frederiksdalvej er der lavet et nyt lyssignal og der etableret bedre og mere sikre forhold for cyklisterne. Den kommunale del af Hammelvej er dermed blevet trafiksikret betydeligt i 2008 i forhold til før.

Nye udstykninger

Et andet stort område er de mange nye udstykninger vi har lavet i årets løb. Der er lavet store udstykninger til boliger i både Dronningborg og i Romalt. Også hvad angår erhvervsgrunde er der lavet lokalplaner for både Assentoft, Sdr. Borup og Frederiksdalvej mv. Det betyder at vi har et

godt udbud af erhvervs- og boliggrunde klar til de kommende år både i og uden for Randers.

De nye udstykninger hænger jo også sammen med, at der i 2008 er vedtaget en bosætningspolitik. Af den fremgår det, at det er Randers Kommunes mål at nå 100.000 indbyggere i år 2016. Det kan vi bl.a. gøre ved hele tiden at have attraktive byggegrunde og en vifte af gode tilbud til borgerne. Med den nuværende krise og det deraf følgende fald i bolig- og erhvervsbyggeriet kan jeg godt være i tvivl om, hvorvidt vi kan nå målet. Jeg er ikke i tvivl om, at vi når det, men det kan godt være det først bliver i 2020.

Byudvikling

I Randers by vil særligt en lokalplan fra 2008 sætte væsentlige spor i byen. Det er lokalplan 508 for Thors Bakke. Den tidligere bryggerigrund kommer til at rumme både et nyt sundhedscenter og 40 nye ældreboliger ligesom kommunen også etablerer et stort antal underjordiske parkeringspladser. Udover de kommunale tiltag på grunden er der mulighed for at etablere detailhandel, kulturelle oplevelser og forskellige former for liberalt erhverv. Jeg ønsker også, at der bliver plads til rekreative områder i form af en bypark.

Attraktive byggegrunde til både erhverv og bolig, bl.a. som her i parcelhusudstyknngen Bøgebakken i Stevnstrup.

Det første byggeri – en ny biograf - er allerede i gang, men man kan godt frygte, at krisen kan trække etableringen af de private tiltag i langdrag. Jeg er dog overbevist om, at investorerne kommer igen, når den værste krise er drevet over, og fuldt udbygget vil Thors Bakke blive et nyt aktiv for Randers, som borgerne vil tage til sig.

Miljø og natur

I 2008 har Byrådet vedtaget en Miljø- og naturpolitik. Det er en politik med et højt ambitionsniveau, der skal sikre en offensiv miljøprofil for Randers Kommune inden for klima, landskab, natur, drikkevand, affald – ja på alle områder, der vedrører miljøet.

Hvis vi ser på vådområdet Vorup Enge, så er det en del af en større plan om at få et sammenhængende vådområde langs Gudenåen fra Randers til Langå. Også i Væth Enge og Hornbæk Enge er vi i gang med arbejdet for at skabe dette unikke sammenhængende vådområde. Den slags vådområder giver ikke alene en stor naturværdi, men giver også en miljømæssig

gevinst idet engområderne optager megen af den kvælstof, der ellers ville være vasket ud i fjorden.

Når vi er ved vandet, så er det også værd at nævne at spildevandet nu skal udskilles fra Randers Kommune i et selvstændigt selskab, Randers Spildevand A/S, der skal være et 100% kommunalt ejet aktieselskab. Det nye selskab ventes at være dannet midt i 2009.

Ny pris

I forlængelse af vores ambitioner på miljøområdet, så har vi også forsøgt at skabe lidt mere opmærksomhed omkring miljø sagen. Det har vi gjort ved at indstifte en "Grøn Pris," der gives til en person, forening eller virksomhed, der har gjort en særlig indsats for miljøet. Prisen for 2008 blev uddelt for første gang i februar 2009, og var i dette tilfælde en check på 10.000 kr. Jeg håber, at prisen kan være med til at sætte yderligere fokus på den vigtige sag, som miljøet er. Vi skal huske på, at vi ikke har arvet jorden fra vores forældre – vi har lånt den af vores børn.

Miljø- og teknikudvalget

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
5.1 Miljø mv.	19.845	21.716	20.756	961
5.2 Miljø og forsyning	- 44.599	- 34.782	- 52.566	17.784
5.3 Affaldshåndtering	1.606	1.805	12.148	- 10.343
5.4 Veje og kollektiv trafik	100.457	112.763	92.294	20.469
5.5 Faste ejendomme	20.961	9.512	8.614	898
	98.270	111.014	81.246	29.769
Anlæg	253.068	291.587	253.264	38.324

Høje ambitioner – godt på vej

Af Anders Buhl Christensen

I Randers Kommune kan vi glæde os over et aktivt og levende kultur- og fritidsliv. Vores ambitionsniveau er højt, for kultur- og fritidsområdet er et af de områder, hvor vi har mulighed for at skabe udvikling og vækst i byen og kommunen som helhed, og dermed fremstå som en attraktiv bosætningskommune. Samtidigt bidrager kultur- og fritidslivet til at danne en fælles identitet blandt kommunens borgere. Som grundlag for alle vores aktiviteter og tiltag på området ligger naturligvis Vision 2016, som vi er godt i gang med at opfylde. Således har Byrådet i 2008 vedtaget en Fritids- og idrætspolitik, der lægger linjen for det videre arbejde, ligesom Kulturpolitikken ventes at blive vedtaget i 2009.

Mange arrangementer

2008 har budt på en lang række spændende arrangementer. Randers har bl.a. været vært for både VM i motocross og DM i standarddans i årets løb. Men også nye oplevelser har fundet sted som f.eks. Randers Open Water, hvor ca.

400 deltagere svømmede mellem en og fem kilometer i Gudenåen, og Randers halvmaraton, hvor næsten 900 deltagere trodsede kulden i december for at deltage i løbet. De sidstnævnte aktiviteter er vigtige ikke mindst fordi de aktiverer deltagerne. På den måde hænger aktiviteterne på fritidsområdet også sammen med vores sundhedspolitiske indsatser. Samtidig kan vi se, at netop disse arrangementer tiltrækker mange udøvere fra andre steder i landet. Dermed kommer Randers på landkortet som en by, som er i stand til at løfte store arrangementer og events.

Frivillighed

At Randers er en kommune, der kan løfte store begivenheder på kultur- og fritidsområdet skyldes blandt andet det enorme arbejde, der gøres af de mange tusinde frivillige i idrætsforeninger, kunstforeninger, aftenskoler mv. Det frivillige arbejde udgør en meget stor værdi både for borgerne, som benytter tilbuddene, og for kommunen som helhed.

Randers Egnsteater har stor succes med forestillinger i lokale forsamlingshuse.

Medaljer til Randers

At Randers har et stort potentiale og mange talenter inden for idrætten sås tydeligt i forbindelse med uddeling af Randers Idrætspris 2008. Her blev knap 70 idrætsudøvere hædret for deres indsats inden for bl.a. fodbold, cykling, atletik, håndbold, brydning, bueskydning mv. For at modtage idrætsprisen skal udøveren enten have vundet et DM eller mere inden for Danmarks Idrætsforbund eller Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger eller have udført en anden særlig præstation.

Samtidig er det jo en kendt sag, at Randers inden for fodbold og håndbold ligger i de bedste rækker i landet. Det skal også nævnes, at der i samarbejde med Team Danmark fra august 2009 etableres eliteidrætsskole på Nørrevangsskolen. Dette tiltag har fået en meget positiv modtagelse.

Teater i udvikling

På den kulturelle front kan vi glæde os over, at 2008 har været et fantastisk godt år for både Værket og Randers Egnsteater. Værket har skabt den hidtil største sæson, og Egnsteatret har solgt 34.000 billetter, hvilket gør det til Danmarks største egnsteater. Fremgangen har flere årsager. Først og fremmest er disse kulturinstitutioner kendt for et højt kvalitetsniveau. Det rygtes, og derfor kommer folk til Randers lang-

vejs fra for at opleve forestillinger og koncerter her i byen. Samtidig har Randers Kommune i 2008 iværksat en ordning, hvor alle børn i kommunen kan komme gratis i teatret en gang om året. Hermed giver vi børnene nogle rigtig gode teateroplevelser, så børnene får interesse for og tilknytning til teatret, som forhåbentlig vil vare ved.

Kulturaftale

I april 2008 blev der indgået en et-årig kulturaftale mellem Randers, Viborg, Horsens og Silkeborg kommuner i regi af Kulturregion Østjysk Vækstbånd. Samarbejdet i dette østjyske vækstbånd betyder, at vore kulturelle institutioner kommer tættere på hinanden til gensidig gavn og inspiration.

Formålet er naturligvis, at vi vil skabe et løft på det kulturelle område til gavn for os alle. Selv om vi i Randers er en stor kommune, der kan klare de fleste ting på egen hånd, så skal vi huske på, at vi har stor gavn af samarbejdet og dialogen med andre.

Nyt kulturhus i Langå

2008 var også året, hvor Byrådet besluttede at lade det tidligere rådhus i Langå blive på kommunale hænder. I samarbejde med de gode kræfter i Lokal-Samfundet i Langå er der derfor lavet et stort forarbejde for at afklare økono-

I august 2008 indviede Randers Kommune en ny borgerservice.

mien, og hvilke aktiviteter huset skal rumme. I 2009 vil der blive påbegyndt en ombygning, så huset fremover kan fungere som kulturhus.

Borgerservice

I august 2008 kunne den nye borgerservice-butik åbne dørene for både medarbejdere og offentligheden i moderne, lyse og tidssvarende lokaler. De spørgeskemaer, borgerne har udfyldt om Borgerservice, viser en stor tilfredshed med den service, de får i butikken i Odinsgade. Det er en kvittering for, at Borgerservice leverer service på et højt niveau og løbende udvikler virksomheden.

Museer og biblioteker

Vores kulturinstitutioner, Kunstmuseet, Kammerorkestret og Kulturhistorisk Museum, er blevet kvalitetsundersøgt med et flot resultat til følge. Det er jo næppe nogen overraskelse for dem, der kender institutionerne, at kvalitetssurveringerne ser gode ud. Der er også grund

til at fremhæve biblioteket, som leverer et fantastisk stykke arbejde på børneområdet. Også inden for oplysning til borgerne er biblioteket meget aktivt med bl.a. IT-kurser. Det er noget over 5.000 randrusianere har haft gavn af i det forløbne år.

Vision 2016

Som jeg indledte med, så ligger målsætningerne i Vision 2016 til grund for vores forskellige indsatser. Og vi er ganske godt på vej, idet vi – i runde tal – har opfyldt omkring halvdelen af visionens generelle målsætninger. Nogle af de ting, vi stadig mangler, hører til i den store afdeling rent anlægsmæssigt, og omfatter bl.a. opførelsen af et vandland og anlæggelse af en skydebane i Langå. Vi skal også arbejde videre med byens parker, de fysiske rammer på biblioteket og øget digitalisering i Borgerservice. Der er med andre ord stadig mange opgaver og udfordringer at tage fat på i 2009.

Kultur og Fritid

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
6.1 Kultur og fritid	138.760	150.950	136.774	14.176
	138.760	150.950	136.774	14.176
Anlæg	1.731	14.987	11.688	3.299

Ældrepolitik et godt eksempel på en god demokratisk proces

Af Aage Stenz

I 2008 har vi præsenteret en ældreportal på Internettet, hvilket jeg betragter som en vigtig ting. Nogle siger ganske vist, at de ældre ikke har forstand på at bruge en pc, men det er der faktisk mange, og flere og flere ældre, der har. Endelig kan de pårørende og andre interesse-

rede jo finde de oplysninger om området, de søger på portalen.

Jeg er både glad for og stolt over resultaterne af den brugerundersøgelse, vi har gennemført i 2008. Vi havde et mål om samlet set at nå 90 procents tilfredse brugere. Vi landede mellem 80 og 90 procents tilfredshed inden for de fleste af de områder, vi målte på, og det er flot. Der, hvor tilfredsheden er lavere, skal vi naturligvis gøre det bedre, og der er altid noget, der kan forbedres.

Vision 2016

Et af de områder, der har fyldt meget og været spændende at arbejde med i 2008, har været udformningen af ældrepolitikken, som udspringer af byrådets Vision 2016 for ældreområdet. Visionen bygger på syv overordnede holdninger og værdier, og de har skullet omsættes i en egentlig ældrepolitik.

I sundheds- og ældreudvalget var vi på offentlige møder i arbejdet med at udforme ældrepolitikken rundt i fem lokalområder: Øster Tørslev, Assentoft, Spentrup, Langå og Randers by, hvor borgere, både ældre, pårørende til ældre og andre interesserede, havde mulighed at sætte deres fingeraftryk på ældrepolitikken, og der kom rigtigt mange gode forslag, som efterfølgende har fundet plads i ældrepolitikken.

Det var en rigtig god, demokratisk proces, hvor vi faktisk er kommet så langt ud til borgerne, som overhovedet muligt, og det har været dej-

Der er høj tilfredshed med omsorgen for de ældre i Randers Kommune.

ligt at få input fra nogle af de, der ved hvor skoen trykker.

Processen har været god på flere måder, bl.a. i form af, at vi som politikere er kommet ud til borgerne og har været synlige, og fordi den har medvirket til at skabe ejerskab til politikken ikke kun fra politikernes, men også fra borgerens side.

Rekruttering

Om ganske få år står vi i kommunen – også inden for ældreområdet – overfor store rekrutteringsproblemer. Vi har mange ældre medarbejdere, og det har været svært at skaffe nye, yngre medarbejdere til området, der både har haft et lidt støvet image og lavstatus blandt de unge. Det er synd, for vi har inden for ældreområdet både gode og velfungerende arbejdspladser, dygtige og kompetente medarbejdere, der gerne vil lære fra sig, og vi har interessante og spændende arbejdsopgaver sammen med ældre, varme og taknemmelige mennesker.

Det ville vi med projektet "God kollega" gerne fortælle omverdenen, og på den måde medvirke til at skabe interesse om uddannelse og ansættelse inden for ældreområdet, og det er da også

mit indtryk, at medarbejderne har taget positivt imod projektet.

Boliger og sundhedscenter

I 2008 er udbygning med ældreboliger fortsat, bl.a. med ibrugtagning af 36 nye boliger ved Kollektivhuset i Randers, en ombygning af det tidligere køkken på Asferg Plejehjem til to nye plejeboliger og en modernisering af cafeen samme sted. Det blev også besluttet, at der skal bygges 49 nye ældreboliger på den gamle Thor-grund i Randers by, nu Thors Bakke. Seks af lejlighederne bliver 90 kvadratmeter store, idet en del brugere har efterspurgt og gerne vil betale for så store boliger.

Beboere i ældreboligerne i Højhuset i nordbyen skal flytte til nogle af de 36 ældreboliger, der bygges på Glarbjergsgrunden i Randers i løbet af 2009. Af de i alt 36 boliger, bliver de 15 målrettet brugere af psykiatrien.

Sundhed og ældre står også for et andet byggeri på Thors Bakke, nemlig etableringen af det nye, Randers Sundhedscenter, som vi bygger, men som får sundhedstilbud fra både offentlige og private, idet både Region Midtjylland og private bliver aktører i centrets 6000 kvadratmeter. Centret skal være færdigt i 2011.

I sundhedscentret er der mulighed for både træning og genoptræning.

Rehabilitering

I det nuværende sundhedscenter har der været utrolig mange aktiviteter i løbet af 2008 både som følge af vore egne initiativer og aktiviteter og som en følge af det gode samarbejde og de samarbejdsaftaler, vi har med henholdsvis Region Midtjylland og Regionshospitalet i Randers.

Mammografiscanning er f. eks. en af de opgaver, som vi har overtaget fra regionshospitalet som følge af vores aftaler.

Randers har sammen med Skive, Viborg og Herning i 2007 og 2008 deltaget i et forsøgsprojekt KOSAK, der har handlet om forløbskoordinering, rehabilitering og arbejdsfastholdelse af kræftramte.

Næsten 4000 Randers-borgere lever med kræft, og hvert år får 570 borgere konstateret kræft. I forsøgsperioden har godt 100 personer med kræft gjort brug af tilbuddet fra forløbskoordinatoren i Randers Sundhedscenter. Fra 1.

januar i år er tilbuddet med forløbskoordinator, der rådgiver, hjælper og vejleder kræftramte i Randers Kommune, gjort permanent.

Andre rehabiliteringstilbud i sundhedscenteret omfatter bl.a. mennesker med hjertekarsygdomme, KOL og rygproblemer, ligesom mange bruger genoptræningstilbuddene og tilbuddene fra de frivillige foreninger og patientforeningerne.

Budgettet

Inden for sundheds- og ældreudvalgets område har vi haft et underskud i forhold til budgettet på 26,3 millioner kroner. Det skal imidlertid ses i forhold til et samlet budget på 953 millioner kroner. Reelt er således tale om et underskud på 2,7 procent.

Konflikten inden for området i forbindelse med overenskomstforhandlingerne medførte ekstra udgifter for områdecentren, der tegner sig for et underskud på 22 millioner kroner. Otte af de millioner var et overført underskud fra året før.

Sundheds- og ældreudvalget

1.000 kr.	Oprindeligt budget 2008	Korrigeret budget 2008	Regnskab 2008	Afvigelse 2008
Drift				
7.1 Sundhedsområdet	230.995	230.378	227.740	2.638
7.2 Tilbud til ældre	652.477	667.439	700.529	- 33.091
7.3 Tilbud til voksne med særlige behov (psykiatrien)	52.980	55.788	51.591	4.197
	936.452	953.605	979.860	- 26.256
Anlæg	12.088	40.272	41.568	- 1.296

Regnskab 2008

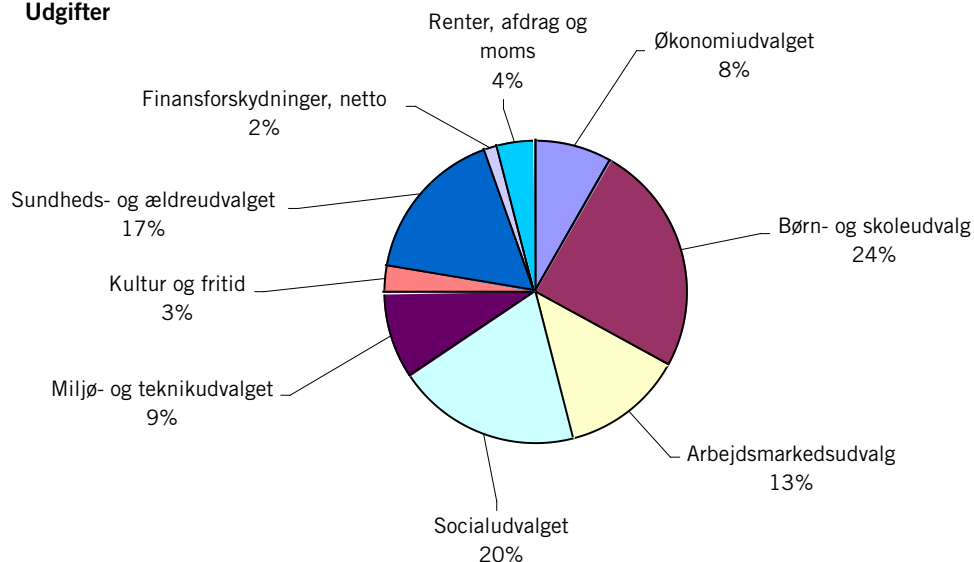
Hvor blev pengene brugt i 2008?

Udgifter	Mio. kr.	Pct.
Økonomiudvalget	611,1	8,4
Børn- og skoleudvalg	1.782,6	24,5
Arbejdsmarkedsudvalg	937,3	12,9
Socialudvalget	1.437,5	19,8
Miljø- og teknikudvalget	675,2	9,3
Kultur og fritid	208,3	2,9
Sundheds- og ældreudvalget	1.198,5	16,5
Finansforskydninger, netto	112,1	1,5
Renter, afdrag og moms	299,0	4,1
I alt	7.261,6	100,0

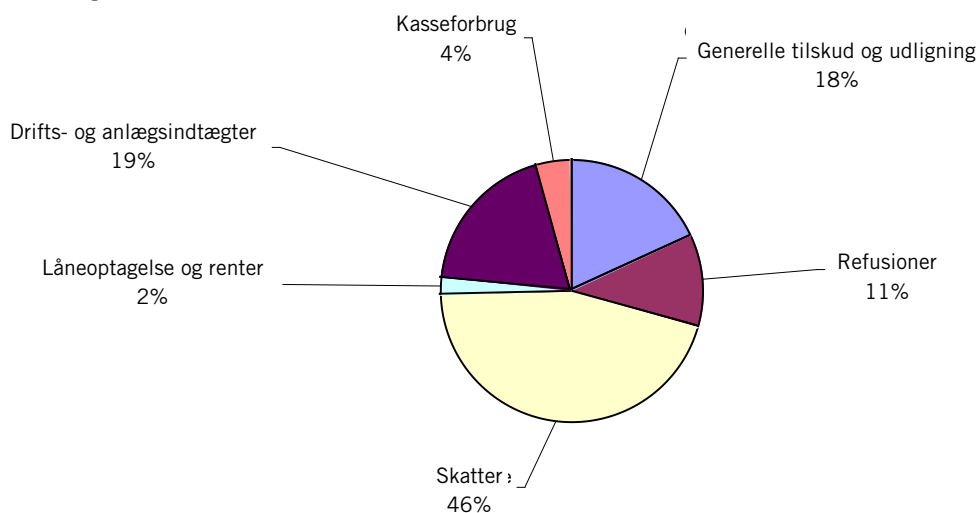
Hvor kom pengene fra i 2008?

Indtægter	Mio. kr.	Pct.
Generelle tilskud og udligning	1.314,1	18,1
Refusioner	828,8	11,4
Skatter	3.262,9	44,9
Låneoptagelse og renter	166,9	2,3
Drifts- og anlægsindtægter	1.374,9	18,9
Kasseforbrug	314,0	4,3
I alt	7.261,6	100,0

Udgifter

Indtægter

Generelle bemærkninger til regnskab 2008

Randers Kommune og aftalen om kommunernes økonomi for 2008

Regeringen og KL har den 10. juni 2007 indgået aftale om kommunernes økonomi for 2008. Som led i kommunalreformen overtog kommunerne en række opgaver fra amterne. Med afsæt heri har KL og regeringen drøftet de økonomiske rammer for kommunerne i 2008. Der var enighed om, at der med aftalen var skabt grundlag for, at kommunerne under ét kunne videreføre det nuværende opgaveniveau inklusive overtagne opgaver.

Dansk økonomi befandt sig i en højkonjunktur med høj vækst og lav ledighed. Regeringen opfordrede på den baggrund til tilbageholdenhed i både de offentlige drifts- og anlægsudgifter. Efterfølgende fik regeringen i forbindelse med finansloven for 2008 vedtaget sanktionslovgivningen overfor kommunerne, som betød, at der foretages en individuel modregning i kommunernes bloktilskud for 2009, hvis kommunerne samlet overskrider hhv. de budgetterede service- og anlægsudgifter under ét. Dette har givet anledning til særlig bevågenhed på service- og anlægsrammen i 2008.

I det følgende nævnes hovedpunkterne i aftalen:

Skatten

I forbindelse med aftalen fik kommunerne igen mulighed for selv at fastsætte udskrivningsprocenten. Med henblik på at imødekomme kommuner, som havde ekstraordinært behov for at hæve skatten i 2008, blev rammen for den kommunale skatteudskrivning hævet med 750 mio. kr. Randers Kommune hævdede skatteprocenten med 0,3 pct. i forbindelse med budgetforliget.

Serviceudgifterne

I aftalen indgår et rammeløft på 1,3 mia. kr. på landsplan til ældre, børn, socialområdet og demografi i forhold til 2007. Derudover løftedes kommunernes udgifter til de tidligere amtsopgaver med 850 mio. kr. i forhold til det aftalte niveau i 2007. Dermed skulle der være sikret finansiering til de nye opgaver. Udgiftsløftet svarer til en vækst i serviceudgifterne på 0,9 pct. I Randers kommunes budget 2008 var der en vækst i serviceudgifterne på 0,4 pct. Servicerammen er således overholdt i budgettet. I regnskab 2008 er servicerammen overholdt.

Anlæg og lånemuligheder

I aftalen er der finansiering til et bruttoanlægsniveau på 14 mia. kr. på landsplan. Anlægsrammen, som blev indført i forbindelse med finansloven for 2008, er overholdt i regnskab 2008 for Randers Kommune.

Lånedispensationspuljen til finansiering af investeringer på skoleområdet udgjorde 800 mio. kr. Puljen var forbeholdt kommuner, der ikke havde mulighed for at tilvejebringe finansiering via frigivelse af deponeret overskudslikviditet. Randers Kommune fik en dispensation svarende til 32 pct. af anlægsudgiften på skoleområdet. Endvidere er der opnået dispensation fra den ordinære lånepulje på 9,1 mio. kr. til infrastruktur i Paderup og stadion.

Konklusion

I budgetsituationen som i regnskabssituationen blev aftalen overholdt i Randers Kommune. Regeringen har opgivet kravet om reduktion i bloktilskuddet for 2009, da servicerammen og anlægsrammen på landsplan samlet set også er overholdt.

Sammenfatning af regnskabsresultat

Resultatet

Af nedenstående oversigt fremgår det, om kommunens aktivitetsniveau både på drifts og anlægsområdet har været dækket af de indtægter, som har været til disposition i 2008.

mio. kr. (løbende priser)	Regnskab 2007	Budget 2008	Korrigeret Budget	Regnskab 2008	Forskel
Skatter	-3.062,7	-3.268,9	-3.267,6	-3.259,0	8,6
Generelle tilskud	-1.020,3	-1.096,4	-1.127,8	-1.123,6	4,2
Skattefinansierede nettodriftsudgifter	3.975,2	4.216,6	4.373,4	4.269,9	-103,5
Renter	24,2	38,6	30,7	14,5	-16,2
Resultat af ordinær drift	-83,6	-110,1	8,7	-98,2	-106,9
Skattefinansierede anlægsudgifter	82,3	137,8	162,5	140,6	-21,9
Resultat af ordinær drift og anlæg	-1,3	27,7	171,2	42,4	-128,8
Ældreboliger	58,6	3,0	44,0	42,7	-1,3
Jordforsyning	-103,1	130,4	135,4	141,0	5,6
Resultat af det skattefinansierede område	-45,8	161,1	350,6	226,1	-124,5

* Note: Korrigeret budget omfatter oprindeligt budget samt tillægsbevillinger og overførsler fra 2007-08, men ikke overførsler fra 2008-09.

Som det fremgår af tabellen er der et overskud på den ordinære drift på 98,2 mio. kr. mod et underskud i det korrigerede budget på 8,7 mio. kr. der har således været en forbedring af driften i løbet af året på 107 mio. kr. Afvigelsen skyldes primært reglerne om overførsel af uforbrugte bevillinger mellem årene. Overførslerne er opgjort til 97,2 mio. kr. vedr. de skattefinansierede driftsudgifter. Sammenholdt med at anlægsudgifterne har udgjort 140,6 mio. kr. mod de budgetterede 162,5 mio. kr., betyder det, at det samlede resultat af kommunens ordinære drift og anlæg viser et underskud på 42,4 mio. kr.

Indtægtssiden viser en merindtægt på 17 mio. kr. i forhold til oprindeligt budget. Skatteindtægterne er blevet 10 mio. kr. mindre end forventet, primært pga. mindre indtægter vedrørende dækningsafgifter.

Tilskud og udligning er blevet 27 mio. kr. højere end forventet, hvilket overvejende skyldes midtvejsreguleringen i maj 2008 på 36 mio. kr., mens der ultimo regnskabsåret er tilbagebetalt 9 mio. kr. vedrørende moms i udstykningsområder.

Driftsvirksomheden er blevet 53 mio. kr. større end det oprindelige budget men 103 mio. kr. mindre end det korrigerede budget. Forbedringen i forhold til korrigeret budget skal ses i sammenhæng med reglerne om overførsel mellem årene. I forhold til det oprindelige budget er der givet tillægsbevillinger på netto i alt 156,8 mio. kr. her af vedrører 120 mio. kr. overførsler fra 2007 til 2008.

Der er primært givet tillægsbevillinger til udgifter på områder vedrørende anbringelsesområdet og sygedagpenge.

Regnskabsresultatet viser, at der på trods af tillægsbevillinger kan konstateres et merforbrug på sygedagpengeområdet ved årets udgang. Ligeledes er der et væsentligt merforbrug vedrørende tilbud til ældre, men her er der ikke givet tillægsbevillinger vedr. 2008, fordi området er rammebelagt. Underskuddet overføres til 2009.

Nettoanlægsudgifterne viser et mindreforbrug på 21,9 mio. kr., som skyldes tidsmæssige forskydninger i opførelsen af anlægsprojekterne. Der overføres 36,6 mio. kr. vedr. skattefinansieret anlæg til 2009.

Resultatet af jordforsyningen viser en merudgift i forhold til det oprindelige budget på 10 mio. kr. mens der er overensstemmelse i forhold til det korrigerede budget. Der er imidlertid store afvigelser både på indtægts- og udgiftssiden. I forhold til korrigeret budget mangler der salgsindtægter på 94 mio. kr. Grundsølget er stort set gået i stå. Omvendt har der heller ikke været så store udgifter til jordkøb og byggemodning som forudsat, så her konstateres en mindre udgift i forhold til korrigeret budget på 88 mio. kr. Reduktionen i udgiften til jordkøb har også bevirket, at der ikke er hjemtaget lån i samme målestok som forventet. Der overføres 72,1 mio. kr. vedrørende jordforsyning til 2009.

Resultat af det skattefinansierede område viser forskellen mellem kommunens skattefinansierede udgifter og indtægter, dvs. resultat af ordinær drift og anlæg inkl. anlægsudgifter til ældreboliger og jordforsyning. Resultatet af det skattefinansierede område viser et underskud på 226,1 mio. kr. I forhold til det korrigerede budget for 2008 er der tale om en forbedring på 124,5 mio. kr., da det korrigerede budget viser et underskud på 350,6 mio. kr.

Konklusion

Der er overensstemmelse mellem det oprindelige budget og regnskabet, og når der tages højde for overførslerne mellem 2008-09 er der også overensstemmelse mellem det korrigerede budget og resultatet af ordinær drift og anlæg.

Regnskabsresultatet for 2008 giver dog anledning til særligt fokus på enkelte udgiftsområder, bl.a. tilbud til ældre og handicappede, anbringelsesområdet og sygedagpenge. I 2008 har der været stort udgiftspres på områderne, og udviklingen for 2009 og 2010 følges tæt i forbindelse med budgetkontrollerne for 2009 og i forbindelse med igangsatte analysearbejder.

Resultat af det finansielle område

Resultatet af det finansielle område viser kommunens samlede regnskabsresultat. Det vil sige resultatet af det skattefinansierede område inkl. forsyningsvirksomhed samt de finansielle poster.

I efterfølgende tabel sammenholdes det korrigerede budget med regnskabet.

Regnskab 2008 – resultat af det finansielle område

mio. kr.	Regnskab 2007	Budget 2008	Korrigeret Budget	Regnskab 2008	Forskel
Resultat af det skatte- finansierede område	-45,8	161,1	350,7	226,1	-124,6
Forsyningsvirksomheder	-16,2	22,7	78,7	52,7	-26,0
Resultat i alt	-62,0	183,8	429,4	278,8	-150,6
Ordinær afdrag på lån	49,6	57,6	49,8	63,9	14,1
Nettoforskydning af kortfristede tilgodehavender m.v.	-246,6	-11,5	18,9	112,1	93,2
Optagelse af nye lån	-4,8	-157,0	-243,6	-140,8	102,8
Lån og finansforskydninger i alt	-201,8	-110,9	-174,9	35,2	210,1
Finansielt overskud/underskud	-263,8	72,9	254,5	314,0	59,5

Resultatet inkl. forsyningsvirksomhed viser et underskud på 278,8 mio. kr.

Det samlede resultat for 2008 viser et finansielt underskud på 314 mio. kr. mod et budgetteret kasseforbrug på 254,5 mio. kr. i det korrigerede budget 2008. Der er således tale om en forringelse på 59,5 mio. kr. Som det fremgår af tabellen, er der afvigelser på følgende områder:

Resultatet på det skattefinansierede område viser et mindre forbrug på 124,6 mio. kr. Hovedforklaringen er, jf. ovenstående afsnit, at der overføres uforbrugte bevillinger for 97,2 mio. kr. til budget 2009 på det skattefinansierede driftsområde og 36,6 mio. kr. vedr. skattefinansieret anlæg.

Optagelse af nye lån udgør 140,8 mio. kr. i 2008 mod en budgetteret låneoptagelse på 243,6 mio. kr. Den primære forklaring er, at der ikke er hjemtaget lån vedr. jordforsyning i 2008, da lån vedrørende lånerammen for 2008 først er hjemtaget i marts 2009. I regnskab 2007 var der budgetteret med låneoptagelse vedr. ældreboliger på i alt 102,7 mio. kr., men på grund af forsinkelser i projekterne blev låneoptagelsen udskudt til 2008. Der er i 2008 hjemtaget ældreboliglån for 112,8 mio. kr. Derudover udgør lån vedr. den ordinære låneramme 18 mio. kr. mod budgetteret 42 mio. kr.

Endvidere er udlægget vedr. forsyningsvirksomhederne reduceret med 26 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget 2008.

Det fremgår endvidere, at der er store forskydninger vedr. kortfristende tilgodehavender på – 93,2 mio. kr. Forskydningen omfatter bl.a. indbetaling af forsikringspræmie vedr. tjenestemandspension til tidligere amtsansatte tjenestemænd, deponerede beløb vedr. lejemål og udgifter afsat i regnskab 2007, men som først er betalt i 2008.

Konklusion

Likviditet har i 2008 været under stærkt pres. Det finansielle resultat har således medført en reduktion af kassebeholdningen i 2008 på 314 mio. kr. Da budgettet for 2008 blev vedtaget var forudsætningen, at kassebeholdningen ville blive nedbragt med 72,9 mio. kr. I forhold til oprindeligt budget er kassebeholdningen blevet reduceret med yderligere 241 mio. kr.

Der har været god balance på den ordinære drift og anlægsvirksomhed, der i forhold til oprindeligt budget er blevet 15 mio. kr. dårligere end forventet ud af et samlet budget på 4 mia. kr.

Årsagen til faldet i kassebeholdningen skyldes således andre faktorer. Forklaringerne beskrives i nedenstående afsnit.

Udviklingen i kassebeholdningen

Der er i 2008 sket en væsentlig reduktion af ultimokassebeholdningen på 314 mio. kr. som følge af driftspåvirkninger, lån og finansforskydninger. Herudover er kassebeholdningen reduceret med 11 mio. kr. som følge af kursregulering af værdipapirer. Samlet set har det medført, at kassebeholdningen i 2008 er ændret fra 403 mio. kr. i primobeholdning til 78 mio. kr. pr. 31. december 2008. Nedenfor vises en oversigt over de væsentligste forklaringer:

Forventet fald jf. oprindeligt budget 2008	-72,9
Merforbrug vedr. ordinær drift og anlæg	-14,7
Forringet nettoresultat vedr. jordforsyning som følge af reduceret låneadgang i forhold til budgetforudsætningerne.	-126,3
Forbedret nettoresultat vedr. ældreboliger som følge af låneoptagelse	73,1
Større udlæg end forventet vedr. forsyningsvirksomhederne	-30,0
Forskydninger vedr. ordinær låneoptagelse og afdrag	-19,5
Øvrige finansforskydninger – forskydninger vedr. tilgodehavender, kort gæld, herunder mellemregning mellem regnskabsårene*	-123,6
Kursregulering af obligationsbeholdningen mm.	-11,1
I alt	-325,0

* Finansforskydningerne er specificeret i nedenstående tabel.

Finansforskydninger:

Forsikring af tidligere amtsansatte tjenestemænd	-45,0
Havnens andel af kassebeholdningen, overført til selvstændig konto	-22,0
Hensat i 2007 men først betalt i 2008	-36,0
Deponering som følge af lejemaal	-22,0
Øvrige	1,4
I alt	-123,6

Ud over mellemregningsforholdene med forsyningsvirksomhederne indeholder kassebeholdningen forvaltningernes opsparede midler til drift og anlæg samt en række øvrige henlæggelser. For at få et reelt billede af den faktisk disponible kassebeholdning, bør der korrigeres for disse forhold. Den disponible kassebeholdning i 2008 til 2012 fremgår af nedenstående tabel:

Mio. kr.	R - 2008	B - 2009	B - 2010	B - 2011	B - 2012
Gennemsnitlig kassebeholdning	558,6	225,0	40,0	-98	-190
Korrekationer					
Uforbrugte drifts- og anlægsmidler	107,6	107,6	107,6	107,6	107,6
Reserveret forsikringspulje	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
Forsyningsvirksomheder	-35,0	-35,0	-35,0	-35,0	-35,0
Korrekationer i alt	101,7	101,7	101,7	101,7	101,7
Disponibel gennemsnitlig kassebeholdning	456,9	123,0	-61,0	-199,0	-292,0

I 2008 er der korrekationer til kassebeholdningen på i alt 101,7 mio. kr., som medfører at den disponible gennemsnitlige kassebeholdning i 2008 udgør 456,9 mio. kr. Et mål for kassebeholdningens størrelse er, at denne mindst kan dække aftaleenhedernes opsparede midler samt de øvrige henlæggelser, og dette er tilfældet i 2008 og 2009.

Konklusion

Fra 2010 er likviditeten så lav, at kommunen vil komme i konflikt med kassekreditreglen, der siger at den gennemsnitlige kassebeholdning skal være større end 0. Det er nødvendigt, at der iværksættes initiativer til snarlig forbedring af kassebeholdningen.

Gæld og finansiel egenkapital

Kommunens langfristede gæld udgør ved udgangen af 2008 673,2 mio. kr. Endvidere er der gæld vedrørende ældreboliger på 668,9 mio. kr. Den samlede langfristede gæld udgør 1.342,1 mio. kr. I 2008 er der foretaget en yderligere sanering af låneporteføljen, i det en række lån er sammenlagt. Ultimo 2008 omfatter låneporteføljen 18 lån.

Den finansielle egenkapital er et udtryk for kommunes likvide formåen i tilfælde af, at alle gældsforpligtelser forfalder her og nu. Den finansielle egenkapital er defineret som kassebeholdningen ultimo året plus kortfristet nettoformue fratrukket den skattefinansierede langfristede gæld. Den finansielle egenkapital i regnskab 2008 og budget 2009-12 fremgår af nedenstående tabel.

	2008	2009	2010	2011	2012
Kassebeholdning ultimo	78,0	-99,1	-262,5	-375,2	-506,7
Kortfristet nettoformue	-317,4	-317,4	-317,4	-317,4	-317,4
Skattefinansieret langfristet gæld	-665,7	-775,2	-787,3	-815,3	-816,4
Finansiel egenkapital	-905,1	-1.191,7	-1.367,2	-1.507,9	-1.640,5

Den finansielle egenkapital i 2008 udgør – 905,1 mio. kr. Den er negativ, fordi der ikke er taget højde for værdien af kommunens bygninger. Den finansielle egenkapital falder til – 1.640,5 mio. kr. i 2012 primært som følge af de årlige reduktioner i kassebeholdningen. Man skal ligeledes være opmærksom på, at den finansielle egenkapital indeholder ultimo kassebeholdningen i stedet for den gennemsnitlige kassebeholdning, og ultimokassebeholdningen er meget afhængig af periode-mæssige forskydninger.

Finanskrisen i 2008

I 2008 blev Danmark og resten af verden ramt af finanskrisen. Krisen har ramt hårdt, og virkningerne er mange. Alligevel har effekten af finanskrisen for Randers Kommune været af begrænset omfang. Nedenfor beskrives finanskrisens påvirkning i regnskab 2008.

Den største effekt vedrører kommunens formueforvaltning, hvor afkastet har været meget negativt. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at der er tale om urealiseret tab. Randers Kommune har pt. en beholdning af obligationer og aktier på ca. 150 mio. kr. med et urealiseret kurstab på ca. 7 mio. kr. Til gengæld har kommunens bankindestående nydt godt af finanskrisen. Renten har været stigende i det meste af 2008, hvilket har medført stigende renteindtægter.

Derudover viser regnskabet for jordforsyning svigtende salg af grunde. Det må forventes, at jordsalget i budget 2009 og 2010 ikke kan realiseres.

Indtægterne ligger fast som følge af, at kommunen har valgt statsgaranteret udskrivningsgrundlag. De store kommunale serviceområder er heller ikke påvirket af finanskrisen. Det må forventes, at overførselsudgifterne fremadrettet vil blive påvirket som følge af merudgifter til kontanthjælp og aktivering på grund af flere arbejdsløse.

Resultatopgørelsen – omkostningsregnskabet 2008

Nedenfor knyttes nogle kommentarer til regnskab 2008 på grundlag af den omkostningsbaserede resultatopgørelse. Omkostningsregnskabet blev indført som princip i 2004. I omkostningsregnskabet bogføres anlægsudgifter på en aktivkonto og belaster driften i form af afskrivninger fordelt over forventet levetid. Endvidere skal kommunen vise sin pensionsforpligtigelse overfor tjenestemænd i balancen.

Regnskab 2008 – resultatopgørelsen

Resultatopgørelse i mio. kr. <i>(Omkostningsbaseret resultatopgørelse)</i>	Regnskab 2008	Regnskab 2007
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	22,2	-59,6
Ekstraordinære poster	0	0
Resultat af det skattefinansierede område	22,2	-59,6
Resultat af forsyningsvirksomheder	-17,0	-24,9
Resultat i alt	5,2	-84,5

Resultatopgørelsen viser et underskud på 5,2 mio. kr. Af nedenstående tabel fremgår sammenhængen mellem resultatet på 278,8 mio. kr. i det udgiftsbaserede regnskab og resultatet på 5,2 mio. kr. i omkostningsregnskabet.

Omregningstabel fra regnskabsopgørelse til resultatopgørelse	Mio. kr.
Årets resultat efter regnskabsopgørelsen	278,8
+ aktiverede anskaffelser, inkl. køb af jord og byggemodning (art 0.0)	-233,7
- salg af grunde og bygninger (art 0.0)	-127,0
- af- og nedskrivninger (art 0.1)	132,2
+ andre reguleringer, f.eks. pensioner og leasing (art 0.3 og 0.6)	-45,1
Årets resultat ifølge resultatopgørelsen	5,2

I regnskabsopgørelse korrigeres årets resultat på 278,8 mio. kr. for aktiverede anskaffelser på 233,7 mio. kr., afskrivninger på 132,2 mio. kr. samt hensættelser vedr. pensioner på 45,1 mio. kr. Herved fremkommer årets resultat i resultatopgørelsen på 5,2 mio. kr. (Se også bilag til årsberetningen).

Regnskabsprincipper

Generelt

Regnskabet er aflagt i overensstemmelse med gældende lovgivning herunder de retningslinjer, der er fastlagt i Velfærdsministeriets (VM) Budget- og regnskabssystem for kommuner. Regnskabet aflægges som et totalregnskab, der omfatter alle drifts-, anlægs og kapitalposter. I regnskabet indgår også udgifter, indtægter, aktiver og gæld vedrørende de selvejende institutioner, som Randers Kommune har driftsoverenskomst med. Aktiver og passiver vedrørende de selvejende institutioner der er registreret jf. VM's regelsæt om registrering af fysiske aktiver fremgår alene af kommunens regnskab og ikke af regnskabet for den enkelte institution.

Ændringer i regnskabspraksis i forhold til tidligere år

Feriepengeforpligtelse

Hidtil har kommunens feriepengeforpligtelse ikke været optaget i balancen, og ændringerne i forpligtelsen i årets løb har ikke været indregnet i omkostningsregnskabet. I kraft af det ændrede regnskabskrav er der i regnskabet for 2008 indregnet en feriepengeforpligtelse, hvilket har bevirket, at der primo 2008 er optaget en forpligtelse på 345 mio. kr. Modposten hertil er egenkapitalen.

På grund af kommunesammenlægningen har det ikke været muligt, at opgøre feriepengeforpligtelsen korrekt ultimo 2007. Feriepengeforpligtelsen er derfor optaget med samme værdi primo og ultimo 2008.

Hensatte forpligtelser

Ændringen i forpligtelserne vedrørende tjenestemandspensioner og fratrædelsesbeløb vedrørende åremålsansatte fra primo til ultimo er som noget nyt indregnet i omkostningsregnskabet for 2008.

Forventet tab på tilgodehavender

Ændringen i forventet tab på langfristede tilgodehavender fra primo til ultimo er som noget nyt indregnet i omkostningsregnskabet for 2008.

Bortset fra ovennævnte ændringer er regnskabet aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Regnskabsopgørelsen og resultatopgørelsen

Indregning af indtægter, udgifter og omkostninger

Indtægter indregnes så vidt muligt i såvel regnskabsopgørelse som resultatopgørelse i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet.

Driftsudgifter i regnskabsopgørelsen og omkostninger i resultatopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet, forudsat at de er kendte for kommunen på tidspunktet for regnskabsudarbejdelsen i marts 2009.

Anlægsudgifter indregnes i regnskabsopgørelsen i det/de regnskabsår, hvori anlægsudgiften afholdes. I resultatopgørelsen afskrives der første gang på et aktiv i det regnskabsår, hvori aktivet er anskaffet/endelig færdigopført og klar til anvendelse.

Kommunens drifts- og anlægsudgifter er opført ekskl. moms.

Afskrivninger

Materielle anlægsaktiver afskrives lineært over de enkelte aktivers forventede levetid.

Afskrivningsperioder:

Ledninger vand/kloak	75/100 år
Administrationsbygninger	50 år
Skoler, dag- og ældreinstitutioner	30 år
Tekniske anlæg og maskiner	10 år
Inventar	5 år
IT-udstyr	3 år

Anskaffelser under 100.000 kr. udgiftsføres i anskaffelsesåret.

Balancen

Materielle anlægsaktiver

Omfatter grunde og bygninger, tekniske anlæg og maskiner samt inventar, IT-udstyr og biler.

Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid.

Ejendomsretten til de grunde og bygninger der er indregnet i balancen er dokumenteret via tingbogsattester.

Ejendomsretten til øvrige aktiver er dokumenteret via fakturaer, leasingaftaler m.v.

Regnskabsprincipper

Der afskrives ikke på grunde samt materielle anlæg under udførelse. Først når anlægget er udført, påbegyndes afskrivning.

Infrastrukturelle anlægsaktiver (veje, broer m.v.) samt ikke-operationelle anlægsaktiver (kunst, parker m.v.) indregnes ikke i balancen.

Finansielt leasede anlægsaktiver

Leasingkontrakter for materielle anlægsaktiver, hvor Randers Kommune har alle væsentlige risici og fordele forbundet med ejendomsretten indregnes til kostprisen. Kostprisen måles som den laveste af enten dagsværdien af det leasede aktiv eller nutidsværdien af minimumsleasingydelse med tillæg af omkostninger.

Finansielt leasede aktiver afskrives over den forventede levetid, der fastsættes efter typen af aktiv

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver omfatter licenser til software. Aktiverne indregnes til kostpris og afskrives over den forventede levetid, dog maksimalt 10 år.

Omsætningsaktiver

Grunde og bygninger til salg er optaget til kostpris.

Andele af interessentskaber, som Randers Kommune har medejerskab til, samt ikke noterede aktier indgår i balancen til den indre værdi jf. senest foreliggende årsregnskab.

Øvrige værdipapirer er optaget til kursværdi.

Der optages ikke varebeholdninger i balancen.

Hensatte forpligtelser

Ultimo hvert år hensættes et aktuarmæssigt beregnet beløb til dækning af pensionsforpligtelser vedrørende tjenestemænd, der ikke er fuldt forsikringsmæssigt afdækket. Der forudsættes en pensionsalder på 62 år.

Regulering af hensættelsen foretages via resultatopgørelsen.

I 2008 er der foretaget en aktuarmæssig beregning af pensionsforpligtelsen. Den ændring der er registreret fremkommer alene på baggrund af konstaterede ændringer i personkredsen. Reguleringen er foretaget direkte i balancen.

Fratrædelsesbeløb ved udløb af åremålsansættelser optages til nominel værdi i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Gæld

Den kapitaliserede restleasingydelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen

som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over resultatopgørelsen over kontraktens løbetid.

Gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret.

Regnskabsopgørelse

Noter	Regnskabsopgørelse i mio. kr. (Udgiftsbaseret resultatopgørelse)	Budget 2008	Korr.budget 2008	Regnskab 2008	Regnskab 2007
A. Det skattefinansierede område					
2	Indtægter				
	Skatter	-3.268,9	-3.267,6	-3.259,0	-3.062,7
	Tilskud og udligning	-1.096,4	-1.127,8	-1.123,6	-1.020,3
	Indtægter i alt	-4.365,3	-4.395,4	-4.382,6	-4.083,0
	Driftsudgifter (ekskl. forsyningsvirksomhed)				
	Økonomiudvalget	495,0	505,6	454,9	423,8
	Børn- og skoleudvalget	1.304,0	1.373,4	1.335,0	1.268,1
	Arbejdsmarkedsudvalget	445,4	464,5	451,3	402,5
	Socialudvalget	753,8	781,4	789,4	689,1
	Miljø- og teknikudvalget	143,1	144,0	122,6	134,9
	Kultur og fritid	138,8	151,0	136,8	133,0
	Sundheds- og ældreudvalget	936,4	953,6	979,9	924,7
3	Driftsudgifter i alt	4.216,5	4.373,5	4.269,9	3.976,1
	Driftsresultat før finansiering	-148,8	-21,9	-112,7	-106,9
	Renter mv.	38,6	30,7	14,5	24,2
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTS-VIRKSOMHED	-110,2	8,8	-98,2	-82,7
	Anlægsudgifter (ekskl. forsyningsvirksomhed, jordforsyning og ældreboliger)				
	Økonomiudvalget	50,2	10,0	12,9	10,1
	Børn- og skoleudvalget	42,3	47,7	33,6	9,0
	Socialudvalget	0	0	0	1,3
	Miljø- og teknikudvalget	34,5	68,9	73,0	33,3
	Kultur og fritid	1,7	15,0	11,7	13,2
	Sundheds- og ældreudvalget	9,1	20,9	9,4	15,4
	Anlægsudgifter i alt	137,8	162,5	140,6	82,3
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT OG ANLÆG	27,6	171,3	42,4	-0,4
	Jordforsyning				
	Salg af jord	-96,3	-141,1	-47,0	-159,7
	Køb af jord inkl. byggemodning	226,7	276,5	188,0	55,7
	Jordforsyning i alt	130,4	135,4	141,0	-104,0
	Ældreboliger	3,0	44,0	42,7	58,6
	Ekstraordinære poster	0	0	0	0
	RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	161,0	350,7	226,1	-45,8
	B. Forsyningsvirksomheder				
	Drift (indtægter - udgifter)	-43,0	-32,9	-40,4	-24,6
	Anlæg (indtægter - udgifter)	65,8	111,6	93,1	8,4
	RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHEDER	22,8	78,7	52,7	-16,2
4	C. RESULTAT I ALT (A + B)	183,8	429,4	278,8	-62,0
	FINANSIERINGSOVERSIGT				
	Tilgang af likvide aktiver:				
	Årets resultat	183,8	429,4	278,8	-62,0
	Lånoptagelse	-157,0	-243,6	-140,9	-4,8
	Øvrige finansforskydninger	-11,5	18,9	112,1	-246,6
	Anvendelse af likvide aktiver:				
	Afdrag på lån	57,6	49,8	63,9	49,6
	Ændring i likvide aktiver	72,9	254,5	313,9	-263,8

Resultatopgørelse

Noter	Resultatopgørelse i mio. kr.	Regnskab 2008	Regnskab 2007
1	(Omkostningsbaseret resultatopgørelse)		
	A. Det skattefinansierede område		
2	Indtægter		
	Skatter	-3.259,0	-3.062,7
	Tilskud og udligning	-1.123,6	-1.020,3
	Indtægter i alt	-4.382,6	-4.083,0
	Driftsudgifter (ekskl. forsyningsvirksomhed)		
	Økonomiudvalget	368,0	325,1
	Børn- og skoleudvalget	1.381,3	1.294,2
	Arbejdsmarkedsudvalget	451,7	402,9
	Socialudvalget	807,4	695,7
	Miljø- og teknikudvalget	233,9	176,6
	Kultur og fritidsudvalget	149,2	146,8
	Sundheds- og ældreudvalget	998,8	957,9
	Driftsudgifter i alt	4.390,3	3.999,2
	Driftsresultat før finansiering	7,7	-83,8
	Renter mv.	14,5	24,2
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTSVIRKSOMHED	22,2	-59,6
	Ekstraordinære poster	0	0
	RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	22,2	-59,6
	B. Forsyningsvirksomheder		
	Driftsudgifter (netto)	-17,0	-24,9
	RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHEDER	-17,0	-24,9
4	C. RESULTAT I ALT (A + B)	5,2	-84,5

Balance

Noter	Balance i mio. kr.	Ultimo 2007	Ultimo 2008
	AKTIVER		
5	MATERIELLE ANLÆGSAKTIVER		
	Grunde og bygninger	2.438,9	2.536,8
	Tekniske anlæg mv.	1.185,7	1.168,6
	Inventar	16,6	21,1
	Anlæg under udførelse	339,2	349,6
	I alt	3.980,4	4.076,2
	IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER	0	0
6	FINANSIELLE ANLÆGSAKTIVER		
	Aktier og andelsbeviser m.v.	211,3	211,8
	Langfristede tilgodehavender	130,9	139,0
	Udlæg vedr. forsyningsvirksomheder	-15,7	35,5
	I alt	326,5	386,4
	OMSÆTNINGSAKTIVER - VAREBEHOLDNINGER	0	0
	OMSÆTNINGSAKTIVER - FYSISKE ANLÆG TIL SALG	122,4	249,7
	OMSÆTNINGSAKTIVER - TILGODEHAVENDER	-226,3	-112,7
	OMSÆTNINGSAKTIVER - VÆRDIPAPIRER	2,6	2,5
	LIKVIDE BEHOLDNINGER	403,1	78,0
	AKTIVER I ALT	4.608,6	4.680,0
	PASSIVER		
7	EGENKAPITAL		
	Modpost for takstfinansierede aktiver	-1.242,7	-1.312,5
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	-86,8	-84,0
	Modpost for skattefinansierede aktiver	-2.796,8	-2.929,4
	Reserve for opskrivninger	0	0
	Balancekonto	1.582,3	2.278,6
	I alt	-2.544,0	-2.047,3
8	HENSATTE FORPLIGTIGELSER	-684,2	-740,3
9	LANGFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTIGELSER	-1.260,0	-1.342,3
	NETTOGÆLD VEDR. FONDS, LEGATER, DEPOSITA M.V.	-16,1	-16,6
	KORTFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTIGELSER	-104,3	-533,6
	PASSIVER I ALT	-4.608,6	-4.680,0

10 Kautions- og garantiforpligtelser udgør 446,6 mio. kr.

11 Eventualrettigheder udgør 414,1 mio. kr.

12 Swapaftaler

Pengestrømsanalyse

Pengestrømsopgørelse (mio. kr.)	2008	2007
Årets omkostningsbaserede resultat	-5,2	84,5
+ Afskrivninger		
Skattefinansieret område	103,1	94,7
Brugerfinansieret område	29,0	32,0
- Forskydning i hensatte forpligtigelser	-41,1	-33,9
+ Hensættelser til tab på langfristede tilgodehavender	0,8	0,0
- Leasingydelse (forskellen mellem beregnede og udgiftsførte leasingydelse)	-4,8	-1,5
+/- Finansforskydninger	-112,1	246,5
Driftens likviditetsvirkning	-30,2	422,3
Investeringer		
Nettoinvesteringer, hkt. 0-6	-360,7	-113,7
Investeringernes likviditetsvirkning	-360,7	-113,7
Finansiering		
+ Lånoptagelse	140,8	4,8
- Afdrag på lån	-63,9	-49,6
Finansiering i alt, netto	76,9	-44,8
Kursregulering mv. af likvide aktiver	-11,1	0,3
Ændringer af likvide aktiver	-325,1	264,1
Likvide aktiver primo 2008	403,1	138,9
Likvide aktiver ultimo 2008	78,0	403,1

Noter

Note 1

Omregningstabel fra regnskabsopgørelse til resultatopgørelse	Mio. kr.
Årets resultat efter regnskabsopgørelsen	278,8
+ aktiverede anskaffelser, inkl. køb af jord og byggemodning (art 0.0)	-233,7
- salg af grunde og bygninger (art 0.0)	-127,0
- af- og nedskrivninger (art 0.1)	132,2
+ andre reguleringer, f.eks. pensioner og leasing (art 0.3 og 0.6)	-45,1
Årets resultat ifølge resultatopgørelsen	5,2

Note 2

Skatter, tilskud og udligning (mio. kr.)	Budget	Korr. budget	Regnskab
Kommunal indkomstskat	-2.967,4	-2.966,1	-2.966,1
Selskabsskat	-61,2	-61,2	-61,2
Anden skat på lignet visse indkomster	0	0	-0,4
Grundskyld	-187,2	-187,2	-184,3
Anden skat på fast ejendom	-53,1	-53,1	-47,0
Øvrige skatter og afgifter	0	0	0
Samlede skatter i alt	-3.268,9	-3.267,6	-3.259,0
Udligning og generelle tilskud	-1.202,6	-1.239,4	-1.239,4
Udligning og tilskud vedr. udlændinge	20,2	25,6	20,2
Kommunale bidrag til regionerne	116,7	116,7	116,7
Særlige tilskud	-30,7	-30,7	-30,7
Tilskud og udligning i alt	-1.096,4	-1.127,8	-1.133,2
Refusion af købsmoms	0	0	9,6
Skatter, tilskud og udligning i alt	-4.365,3	-4.395,4	-4.382,6

Note 3

"Personaleoversigt over antal medarbejdere (omregnet til heltidsansatte)"	2007	2008
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger	35,0	42,3
Forsyningsvirksomheder m.v.	66,4	69,7
Transport og infrastruktur	143,6	148,4
Undervisning og kultur	2.002,3	2.023,1
Sundhedsområdet	100,2	111,0
Sociale opgaver og beskæftigelse	4.257,6	4.396,9
Fællesudgifter og administration m.v.	652,5	675,8
I alt	7.257,6	7.467,2
De samlede lønudgifter i 2008 udgjorde 2.488,8 mio. kr.		

En mere detaljeret personaleoversigt findes i bilagshæftet til årsberetningen.

Note 4

Uforbrugte bevillinger og rådighedsbeløb, der er overført mellem årene	Til 2008	Til 2009
Drift:		
Økonomiudvalget	51,5	36,8
Børn og skoleudvalget	36,3	32,1
Arbejdsmarkedsudvalget	4,3	9,8
Socialudvalget	9,1	12,6
Miljø- og teknikudvalget	20,5	26,2
Kultur og fritid	9,3	7,9
Sundheds- og ældreudvalget	-1,7	-17,8
I alt overførte driftsbevillinger til næste år	129,3	107,6
Anlæg:		
Økonomiudvalget	0,5	54,8
Børn og skoleudvalget	50,6	20,3
Arbejdsmarkedsudvalget	0	0
Socialudvalget	0	14,1
Miljø- og teknikudvalget	76,0	63,6
Kultur og fritid	2,1	3,3
Sundheds- og ældreudvalget	34,6	-1,7
I alt overførte anlægsbevillinger til næste år	163,8	154,4
I alt overførte bevillinger	293,1	262,0

Ovenstående overførsler vedrører alene beløb opgjort i forbindelse med afslutning af årsregnskabet.

Note 5

Anlægsoversigt i mio. kr.	Grunde og bygninger	Tekniske anlæg m.v.	Inventar m.v.	Materielle anlægsaktiver under udførelse m.v.	I alt
Kostpris 1.1.2008	2.770,5	1.648,1	38,6	339,2	4.796,4
Tilgang	51,1	36,4	15,4	156,2	259,1
Afgang	-2,9	-4,3	0	-17,5	-24,9
Overført	128,2			-128,2	0
Kostpris 31.12.2008	2.946,9	1.680,3	53,7	349,6	5.030,5
Ned- og afskrivninger					
1.1.2008	-325,2	-475,1	-22,0		-822,2
Årets afskrivninger	-84,9	-36,5	-10,7		-132,1
Årets nedskrivninger					0
Af- og nedskrivninger afhændede aktiver					
Ned- og afskrivninger 31.12.2008	-410,1	-511,6	-32,6		-954,3
Regnskabsmæssig værdi 31.12.2008	2.536,8	1.168,6	21,1	349,6	4.076,2
Heraf selvejende	82,4	0,4	1,2		84,0
Samlet ejendomsværdi 31.12.2008	3.660,1				3.660,1
Reserve ved evt. opskrivning til ejendomsværdi	1.123,3				
Finansielt leasede aktiver udgør	8,6	3,0	1,8		13,4
Afskrivning over antal år	30-50	10/75/100	3-5	ingen	

Note 6

Aktier og andelsbeviser m.v. (mio. kr.)	Ejerandel	Indre værdi	Kommunens andel
I/S Fælles Forbrænding	43,0%	37,8	16,2
Kommunernes Pensionsforsikring	2,6%	6.437,6	169,0
Randers Investeringsselskab	31,6%	2,7	0,9
Aarhus Lufthavn	20,0%	88,0	17,6
Naturgas Midt-Nord I/S	4,7%	126,9	5,9
Sennelsgade 17, andelnr. 22		18,2	0,4
Klostergade 5, 3. tv., nr. 23		12,5	1,1
Borgergade 2, 3. tv., nr. 31		12,5	0,7
I alt			211,8

”Ikke-noterede aktier og andelsbeviser er indregnet i balancen efter indre værdis metode. Et selskabs indre værdi er dets egenkapital.

”

Langfristede tilgodehavender (mio. kr.)	Ultimo 2007	Ultimo 2008
Tilgodehavender hos grundejere	3,2	3,0
Udlån til beboerindskud	29,3	25,2
Indskud i Landsbyggefonden	-	-
Lån til betaling af ejendomsskatter	30,3	36,4
Andre tilgodehavender	61,8	45,3
Deponerede beløb for lån m.v.	6,3	29,1
I alt	130,9	139,0

”Der er foretaget nedskrivning af forventet tab vedrørende udlån til beboerindskud og andre langfristede udlån. Den nominelle værdi af udlånene udgør henholdsvis 26,2 mio. kr og 82,4 mio. kr. Der er ikke foretaget nedskrivning vedr. tilgodehavende hos grundejere og lån til betaling af ejendomsskatter, idet der ikke tidligere er konstateret tab på områderne.

Indskud i Landsbyggefonden skal ifølge Velfærdsministeriets regler ikke værdisættes i balancen. Indskuddet udgør ultimo 2008 153,5 mio. kr”

Udlæg forsyningsvirksomheder (mio. kr.)	Ultimo 2007	Resultat i 2008	Ultimo 2008
Spildevandsanlæg	-21,7	26,6	4,9
Varmeforsyning	5,4	-0,3	5,1
Vandforsyning	-1,9	-0,6	-2,5
Andre forsyningsvirksomheder (renovation m.v.)	1,7	26,3	28,0
I alt	-16,5	52,0	35,5

På renovationsområdet er der i 2008 overført 4,3 mio. kr. til det skattefinansierede område. Beløbet vedrører provenu i forbindelse med Randers Kommunes udtrædelse af affaldsselskaberne I/S Fællesforbrændingen, Reno Djurs I/S, Reno Syv I/S og Mokana I/S. Provenuet var i 2007 tilgæet forsyningsområdet. Indskud var oprindeligt betalt af det skattefinansierede område.

Note 7

Udvikling i egenkapital	Mio. kr.
Egenkapital 31.12.2007	-2.544,0
Primosaldokorrekationer *	224,9
Egenkapital 01.01.2008	-2.319,1
- udvikling i modposter til takstfinansierede aktiver	-69,8
+/- udvikling i modposter til selvejende institutioners aktiver	2,8
- udvikling i modposter til skattefinansierede aktiver	-162,4
+/- udvikling i modposter til reserve for opskrivning	0,0
+ indskud i Landsbyggefonden, tilbageført	158,1
+ udvikling på balancekontoen	
Resultat iflg. regnskabsopgørelsen	278,8
Regulering vedr. forsyningsvirksomhedernes finansielle resultat	-52,5
Opskrivning af aktier og indskud i selskaber mv.	-10,1
Afskrivning af restancer	1,3
Saldo regulering vedr. gæld m.v	24,6
Reguleringer vedr. hensættelser	101,0
Årets bevægelser på balancekontoen i alt	343,1
Egenkapital 31.12.2008	-2.047,3

*) Heraf primokorrekationer vedrørende blandt andet:

Indregning af feriepengeforpligtigelse på 345 mio. kr.

Tilbageførelse af indskud i Landsbyggefonden på -154 mio. kr.

Note 8

Hensatte forpligtelser

"Pensionsforpligtelsen ultimo 2008 for aktive og fratrådte tjenestemænd, pensionerede tjenestemænd, og efterlevende ægtefæller og børn er aktuarmæssigt beregnet af Sampension, forudsat et pensioneringstidspunkt på 62 år.

De hensatte forpligtelser er steget med 146 mio. kr i forhold til 2007. Det skyldes at Sampension ved beregningen har observeret en forøgelse af den forventede levetid i forhold til tidligere. I 2008 har Randers Kommune imidlertid ekstraordinært nedbragt pensionsforpligtelsen via en indbetaling på 45 mio. kr. Forpligtelsen er således netto forøget med 101 mio. kr i 2008.

For de tjenestemænd, der i forbindelse med udskillelsen af Randers Kommunale Værker nu er tilknyttet Energi Randers, har Randers Kommune fortsat pensionsforpligtelserne. Som følge heraf har Energi Randers afgivet en sikkerhedsstillelse over for Randers Kommune for disse forpligtelser, som er opgjort til 70,5 mio. kr.

Under hensættelser indgår endvidere 2,3 mio. kr. vedr. fratrædelsebeløb ifm. åremålsansættelser."

Note 9

Sammensætning af langfristet gæld (mio. kr.)	2007	2008
Selvejende institutioner med overenskomst	10,8	3,7
Stat og Hypotekbank	0,2	0,2
Realkredit	3,1	3,0
Kommunekredit	599,8	596,8
Pengeinstitutter	49,4	48,7
Anden langfristet gæld med indenlandsk kreditor (rente- og afdragsfrie)	12,2	12,2
Gæld vedr. finansielt leasede aktiver	11,3	8,8
Langfristet gæld i alt (ekskl. ældreboliger)	686,8	673,4
Gæld vedr. ældreboliger	573,2	668,9
Langfristet gæld i alt	1.260,0	1.342,3

Udvikling i langfristet gæld	2008
Gæld primo	1.260,0
Ordinære afdrag på lån	-63,9
Låneoptagelse	28,0
Låneoptagelse vedr. ældreboliger	112,8
Regulering af leasinggæld	-2,5
Indeks-/kursregulering af gæld	7,9
Gæld ultimo	1.342,3

Note 10

Kautions- og garantiforpligtelser (mio. kr.)	2008
Kautions- og garantiforpligtelser	446,6

Specifikation af kommunens kautions- og garantiforpligtelser fremgår af "Bilag til årsberetningen"

Note 11

Eventualrettigheder og -forpligtelser (mio.kr)

Eventualrettigheder (mio. kr.)	2008
Idrætsformål	26,9
Kulturformål	7,8
Skoleformål	23,1
Sociale institutioner	1,0
Boligformål	355,3
I alt	414,1

Eventualforpligtelser (mio. kr.)	2008
Naturgas Midt-Nord I/S, solidarisk hæftelse for langfristet gæld	1.704,0

Note 12

SWAP-aftaler (mio. kr.)	Rente	Restløbetid	Valuta	Restgæld
Nordea	4,2	5 år	DKK	106,8
Nordea	4,4	8 år	DKK	208,5
Nordea	3,8	8 år	DKK	37,0
Nordea	4,0	9 år	DKK	55,7
Nordea	4,9	16 år	DKK	49,0

Randers Kommune anvender renteswaps til at mindske rente- og valutarisikoen på kommunens låneportefølje. Lån med variabel rente udgør ca 80% af låneporteføljen. I en periode med stigende renteniveau er det valgt via renteswaps at lægge ca. 70% af lånene i fast rente med henblik på at opnå budgetsikkerhed. Den gennemsnitlige rente forbundet med porteføljen har været 4,28%, hvilket er bedre end den variable rente i 2008.

Ledelsens påtegning

Økonomiudvalget i Randers Kommune har den 4. maj 2009 aflagt årsregnskab for 2008 til byrådet.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, den finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

I henhold til styrelseslovens § 45 overgiver Randers Byråd hermed regnskabet til revision.

Randers Kommune, den   maj 2009

Henning Jensen Nyhuus
Borgmester

Bent Peter Larsen
Kommunaldirektør

